

**Åpen høring i kontroll- og konstitusjonskomiteen
mandag den 3. mai 2010 kl. 9.15**

Møteleder: Anders Anundsen (FrP)
(komiteens leder)

S a k :

Riksrevisjonens utvidede revisjon av Norsk Tipping AS
(Dokument nr. 3:14 (2008–2009))

Møtelederen: På vegne av kontroll- og konstitusjonskomiteen vil jeg få ønske velkommen til denne kontrollhøringen, der temaet er Riksrevisjonens utvidede revisjon av Norsk Tipping AS, Dokument nr. 3:14 for 2008–2009.

De hovedproblemstillingene komiteen ønsker å bli orientert om under høringen, er:

1. Hvordan har departementet håndtert styringsdialogen med Norsk Tipping AS?
2. I hvilken grad harmonerer Norsk Tipping AS' sponsorstrategi med formålet til organisasjonen?
3. Hva slags fullmakter og informasjonsplikt er knyttet til Bypass-kortet?
4. Hvilke grep er gjort i Norsk Tipping AS for å endre bedriftskulturen fra den som var gjeldende da gartneravtalen ble inngått?
5. Hvordan sikrer man åpenhet, sporbarhet og innsyn i Norsk Tipping AS for å sikre selskapets legitimitet som samfunnsaktør?
6. Hvordan fungerer Riksrevisjonens dobbeltrolle som revisor for selskapet og som kontrollorgan for Stortinget?

Komiteen har invitert følgende til høringen: Kulturminister Anniken Huitfeldt, tidligere kultur- og kirkeminister Trond Giske, styreleder i Norsk Tipping AS Lars Sponheim, tidligere styreleder i Norsk Tipping AS Sigmund Thue og tidligere styreleder i Norsk Tipping AS Sigbjørn Johnsen.

Det blir tatt stenografisk referat fra høringen, og referatet vil følge som vedlegg til komiteens innstilling til Stortinget.

De prosedyrene som er fastsatt i reglementet for åpne kontrollhøringer vil bli fulgt. Den inviterte får først holde en innledning, etter det får saksordføreren, som er Trine Skei Grande fra Venstre, og deretter representanter fra de ulike partiene anledning til å spørre ut de inviterte. For at komitémedlemmene skal få stilt de spørsmålene som er nødvendig, vil jeg be om at svarene blir så korte og konsise som mulig. Jeg gjør også oppmerksom på en nyvinning i dagens kontrollhøring, nemlig denne lampen, som nå vil gi signal når det er 30 sekunder igjen av taletiden til den som har ordet – og det betyr 30 sekunder, ikke 32 eller 33. Det vil bli klubbet når lampen slutter å lyse. Til slutt får komiteen anledning til å stille noen få oppfølgings spørsmål, og den inviterte får så helt til slutt ordet til en kort oppsummering.

Dette er en åpen høring, og det er derfor viktig at alle deltakerne unngår å omtale forhold som er underlagt taus-

hetsplikt. Dersom spørsmål ikke kan besvares uten å gi opplysninger som er taushetsbelagt, bør den innkalte gjøre komiteen oppmerksom på det.

Jeg gjør oppmerksom på at alle mobiltelefoner bør slås av, eller i det minste være satt på stille, slik at vi unngår forstyrrelser underveis.

Pressen har anledning til å ta bilder av dem som er til høring, inntil høringen er igangsatt. Etterpå forventer vi at pressen holder seg rolig.

Jeg vil også presisere at mikrofonen har en lydknapp som må slås av og på – i motsatt rekkefølge vanligvis. Det er viktig at alle husker å slå på når de skal snakke, og slå av når de er ferdig, slik at vi ikke får problemer med lydanlegget.

Det er komiteens håp at høringen vil gi nødvendige opplysninger i saken som bakgrunn for de konklusjoner komiteen skal treffe i sin innstilling til Stortinget.

Da er vi ferdig med formalitetene, og vi er klare til å starte opp med selve høringen.

Høring med tidligere kulturminister Trond Giske

Møtelederen: Jeg vil få lov til å ønske velkommen tidligere kirke- og kulturminister Trond Giske. Velkommen også til bisitterne, som er fungerende ekspedisjons-sjef Nina Økland og avdelingsdirektør Eivind Tesaker fra Kulturdepartementet.

Da gir jeg ordet til Trond Giske, som har inntil 5 minutter til en innledning, vær så god.

Trond Giske: Takk for det. Jeg må bare spørre først: Var det 5 minutter eller 10 minutter?

Møtelederen: 5 minutter.

Trond Giske: 5 minutter, ja. Ok.

Takk for invitasjonen til å delta i høringen om Riksrevisjonens utvidede gjennomgang av Norsk Tipping AS. Jeg har vært på mange høringer i Stortinget, men aldri på denne siden av bordet, så det blir en spennende anledning til å kunne delta i en refleksjon over statens forvaltning av sine selskaper og av Riksrevisjonens gjennomgang av dette. Det er viktig og betryggende at Stortingets revisjons- og kontrollorgan fører tilsyn med Regjeringens forvaltning av statens eiendeler. Det øker kvaliteten på vårt arbeid, og ikke minst bidrar det til nyttige lærdommer som gjør at vi kan bedre den kvaliteten ytterligere.

For meg som statsråd er det viktig å følge Stortingets pålegg og forordninger. Samtidig er det viktig å følge de generelle ordningene som Stortinget har pålagt alle aksjeselskapers styringsform, at vi som statlig eier er like ryddig i vår forvaltning av selskaper når de er organisert etter aksjeloven, som det andre eiere forlanges å være. Det fører jo også til noen dilemmaer mellom staten som regelgiver og som kontrollorgan i seg selv og som eier etter aksjeloven. Ikke bare på dette området, men på andre områder, kan dette føre til noen dilemmaer.

En slik høring gir også en anledning til å reflektere over det politiske ansvaret rundt statens interesser, et ansvar som man møter hver dag, men som selvsagt blir spe-

sielt tydelig når det blir avdekket ting som ikke er slik som man ønsker det. Hvordan og når burde det politiske systemet trådt inn? Og hvordan og når skal en statlig eier gripe inn overfor et styre og et selskap?

Innledningsvis har jeg også lyst til å si at jeg jo var kulturminister fra oktober 2005 til oktober 2009. Veldig mye av det som omtales i Riksrevisjonens rapport, strekker seg jo helt tilbake til 2000. Både etablering av ulike datterselskap, bruk av sponsormidler og andre spørsmål, inngåelse av gartnerkontrakt etc., ligger i en tidligere periode. Selv om komiteen ikke har invitert noen fra den perioden, er det vanskelig for meg å gå i detalj om ting som ikke ligger i den perioden som jeg selv var statsråd. Jeg må svare for mitt, og så får man selv vurdere hvordan man eventuelt skal innhente de opplysninger som trengs om hvordan det politiske nivået håndterte disse spørsmålene før min tid.

Da forholdene rundt avgangen til adm. direktør i Norsk Tipping ble kjent i november 2007, gjennom en varsler, handlet Riksrevisjonen raskt og besluttet i desember 2009 å iverksette en utvidet gjennomgang av Norsk Tipping. Vi foretok oss også raskt ting i kontakt med styrets leder, etter hvert også gjennom ulike gjennomganger av styringsdialogen med selskapet, og egentlig ble kulminasjon i dette en omfattende utskifting i styret. Så dette ble fulgt opp på mange måter fra departementets hold. Jeg er imidlertid kjent med at kartleggingen av de forholdene Riksrevisjonen har påpekt på bakgrunn av den utvidede gjennomgangen, ennå ikke er avsluttet. Jeg må bare også understreke her at hva som har skjedd etter oktober 2009, har ikke jeg detaljert kjennskap til, men jeg forstår at min etterfølger også kommer til å være med på høringen, og hun kan helt sikkert svare på det.

Så vil jeg bare også si – vi kommer sikkert til å gå mer i detalj – at overordnet har Norsk Tipping vært en suksess. Norsk Tipping har hatt som formål å styre folks spillelyst inn i ansvarlige former. Det er velkjent fra forskningen at pengespill er noe som både kan skape avhengighet og sosiale problemer og egentlig ikke har noen avtakende etterspørsel etter hvert som man tilbyr mer av det – veldig parallelt med alkohol, f.eks., hvor vi har bestemt at vi skal organisere dette på en ansvarlig måte, at det er en monopolist som skal styre dette, og også sørge for at overskuddet kommer fellesskapet til gode.

Vi har, sammenlignet med mange andre land, færre spilleproblemer enn andre. Vi har fått styrt store overskudd til fellesskapet, og at dette har vært en suksess, mener jeg det er grunn til å si. Det betyr ikke at alt har vært bra. Det betyr heller ikke at departementet fra begynnelsen av har hatt god nok trening i hvordan man forvalter et slikt selskap som er så regelbundet. Jeg tror at Riksrevisjonens rapport gir oss lærdom som vi kan trekke på, for å forbedre den styringsformen enda mer.

Møtelederen: Da er tiden ute. Takk for redegjørelsen!

Jeg presiserer nå, før jeg gir ordet videre til saksordføreren, Trine Skei Grande, at det er den som nå spør ut, som styrer sin egen tid direkte overfor den som blir utsputt.

Da er det saksordføreren, Trine Skei Grande, som har inntil 10 minutter.

Trine Skei Grande (V): Jeg skal bare spørre statsråden om den tida da statsråden sjøl var ansvarlig for dette selskapet.

Tidligere statsråd påpekte at dette er en monopolbedrift. Dette er en bedrift som opererer i monopol lignende tilstander, sjøl om den egentlig bare har monopol på spilleautomater. Er det ikke da viktig å være ekstra årvåken overfor hvordan kulturen er i bedriften, hvordan marginer bedriften opererer med – så lenge det er en monopolbedrift? Var det ikke i det hele tatt en del av Kulturdepartementets forvaltning at man her faktisk forvaltet en monopolbedrift?

Trond Giske: Leder, jeg mener at vi skal være like tydelige og like solide i vår forvaltning av statens eierskap uavhengig av om det er en monopolbedrift eller ikke. Det man kan si er en ekstra fare i selskaper som Norsk Tipping, er at man automatisk, nærmest, får veldig store overskudd. Man skal på en måte ikke være romforsker for å klare å drive Norsk Tipping med overskudd, og dermed ligger det en fare for at kostnadskontrollen, pengebruken, blir litt mindre rigid enn i et selskap som kjemper hver eneste dag for å få positive tall på bunnlinjen.

Trine Skei Grande (V): Det var inngangen.

Da er det slik at i din tid som statsråd ble det ikke avholdt generalforsamlinger. Ifølge Riksrevisjonen ble det en veldig uformell måte å styre bedriften på. Det gjøres ikke med formelle strukturer, det føres ikke referat fra eierstyringsmøter. Nå er Giske blitt næringsminister. Er dette en form å styre et AS på som en næringsminister har stor tillit til?

Trond Giske: Igjen, leder, må jeg si at her tar saksordføreren feil. Det er avholdt generalforsamling hvert eneste år mens jeg var kulturminister.

Trine Skei Grande (V): Det står det ikke i kontrollrapportene, og Riksrevisjonen påpeker at ...

Trond Giske: Jo, det står i kontrollrapportene.

Trine Skei Grande (V): Det ble også påpekt at man ikke førte referat fra eierstyringsmøter, og Riksrevisjonens bemerkninger ble ikke fulgt opp når det gjelder de enkelte. Hvorfor hadde man en så uformell styring i departementet?

Trond Giske: Jeg skal gladelig, leder, sørge for at saksordføreren får referat fra hver eneste generalforsamling hvert eneste år da jeg var kulturminister. Det er riktig at det i regjeringsperioden før ikke ble avholdt generalforsamling hvert eneste år, under kulturminister Valgerd Svarstad Haugland, men det ble innført – så vidt jeg husker – i 2005. Deretter har det vært avholdt generalforsamling hvert eneste år, med de sakene på dagsordenen som en generalforsamling i et aksjeselskap krever.

Så skal det nok sies at det er alltid løpende dialoger mellom et selskap og en eier, definitivt, men også av og til med en stor eier. Det som er viktig der, er at de sty-

ringssignalene som eventuelt gis, blir formalisert i form av et referat eller i form av at de samme signalene blir tatt opp i andre formelle sammenhenger. Og der kan det nok sikkert, som Riksrevisjonen sier, stilles spørsmål ved om dette har vært godt nok, f.eks. om det har vært ført gode nok referater fra alle møter. Det får departementet vurdere og ta selvkritikk på hvis det ikke har skjedd. Men generalforsamlinger har vi da holdt. Jeg er litt overrasket over at saksordføreren ikke er klar over det.

Trine Skei Grande (V): Det er det som står i den rapporten som er gitt ut i 2010.

Men de siste bemerkningene fra Riksrevisjonen om styring kom i 2009, så dette har også skjedd i statsrådets egen periode – at dette skjedde på uformelle måter, og at man ikke hadde kontroll.

I perioden 1998–2007 – halvparten av den tida har statsråden vært statsråd – økte spilleinntektene med 35,7 pst., mens de administrative utgiftene økte med 79,1 pst. Samtidig kommer Riksrevisjonen med merknader hvert eneste år til ulike deler av driften. De inntreer først og fremst i statsrådets periode. Hva skjedde egentlig med de merknadene da Riksrevisjonen kom med dem?

Trond Giske: Det jeg ble mer og mer oppmerksom på etter at jeg overtok som statsråd høsten 2005, var at kostnadsnivået på Hamar var for høyt, og at det ikke ble drevet godt nok effektiviseringsarbeid. Derfor tok vi faktisk opp i departementet – før gartnersaken kom, og varslingssaken kom – at vi måtte ha en gjennomgang av kostnadene i Norsk Tipping. Dette tok vi også etter hvert opp med Norsk Tipping og fikk en kostnadsgjennomgang. Dette er fulgt opp av det nye styret og i Norsk Tipping i etterkant. Det er ikke noen tvil om at det utviklet seg etter hvert kanskje et kostnadsnivå i Norsk Tipping som etter mitt syn ikke var i samsvar med særlig den økonomien og den situasjonen som formålene til Norsk Tipping hadde, altså disse frivillige lag og organisasjoner. Jeg mener særlig at selskap som skal gi sitt overskudd til dugnadshelter og folk som jobber gratis i lag og foreninger, må vise en nøkternhet selv i måten man bruker penger på, og den nøkternheten oppfattet vi nok ikke var godt nok til stede.

Trine Skei Grande (V): Var du enig i at Stortinget hadde gitt et mandat som gjorde at Norsk Tipping kunne bruke såpass mye penger på sponning og på egenreklame?

Trond Giske: Vel, dette er jo et dilemma. For det første skal jo Norsk Tipping være tilbakeholden med å bruke penger på reklame i det hele tatt, for formålet med Norsk Tipping er jo ikke størst mulig overskudd, det er en ansvarlig spillpolitikk.

Trine Skei Grande (V): Er 180 mill. kr tilbakeholdende, synes du?

Trond Giske: Ja, jeg vet ikke om tallet på 180, men Riksrevisjonen påpeker vel at det er 600 mill. kr over noen år. Det er vel det tallet som Riksrevisjonen opere-

rer med. I tillegg bruker de godt over milliarder til vanlig markedsføring. Så hvor mye som brukes på reklame i TV 2, i avisene og i andre kanaler, og hvor mye som brukes til merkevarebygging gjennom sponning, det er jo et markedsføringsspørsmål, egentlig. Samtidig prøver nok ethvert selskap å bygge merkevaren – soliditeten, tryggheten, tilliten – gjennom f.eks. penger til frivillige lag og organisasjoner.

Trine Skei Grande (V): Men oppfatter du at Stortinget på noen måte har behandlet og gitt et mandat til Norsk Tipping om at dette er aktivitet de kan bedrive?

Trond Giske: Ja, jeg mener at det er helt soleklart at Norsk Tipping må kunne drive med reklamevirksomhet.

Trine Skei Grande (V): Og sponning?

Trond Giske: Sponning er jo en form for reklamevirksomhet som enkelte analytikere og reklameselskap mener kanskje gir mer for pengene enn TV-reklame. Så det er jo ting som, etter vårt syn, Norsk Tipping måtte vurdere på kommersielt grunnlag – i tillegg til at de da bygger sin egen profil og tillit ved å støtte opp under lag og organisasjoner.

Trine Skei Grande (V): Men det betyr at du ikke fant noen grunn til å sjekke med Stortinget. Ble du kontaktet av Norsk Tipping om hva størrelsen skulle være på sponningsbudsjettet og reklamebudsjettet, eller var det noe Norsk Tipping bestemte helt alene?

Trond Giske: Det er noe som Norsk Tipping bestemmer alene. Det er ikke en generalforsamlingssak hvor mye som brukes på markedsføring kontra hvor mye som brukes på sponning. Men vi gjorde én stor endring som jeg mener virkelig har grepet fatt i dette, og det var innføringen av grasrotandelen, som kombinerer at overskuddet går til formålene – lag og foreninger – samtidig som det gir en fantastisk markedsføring – profilering – av Norsk Tipping's merkevare. Det mener jeg er det virkelig store grepet, og i 2009 gikk det 200 mill. kr ut til lag og foreninger, som er formålet, gjennom et slikt ...

Trine Skei Grande (V): Men det er jo et stortingsvedtak, så det er jo ikke noe ... Det er jo vedtatt i Stortinget, grasrotandelen ... Men her er det et selskap med uendelig inntektsinntjening som sjøl blir satt til å vurdere hvor mye de skal bruke på egenreklame og sponning. De pengene tar man da direkte fra frivillige lag og organisasjoner, penger som egentlig fordeles via statsråd. Og du mener det er ingen grenser for hvor stor den potten skulle vært før du skulle reagert som statsråd?

Trond Giske: Jo, vi har til og med et system hvor vi har et eget organ som kontrollerer hvor mye og hvordan Norsk Tipping markedsfører seg – det er Lotteri- og stiftelsestilsynet – fordi det er klare begrensninger på hvor offensiv, eller skal vi si, aggressiv Norsk Tipping skal være. Men det finnes ingen selskaper i Næringsdepartementets porte-

følge eller i Kulturdepartementets portefølje som er organisert som AS-er hvor eier går inn i generalforsamlingen og styrer i detalj hvordan dette selskapet bruker markedsførings- og sponsoringene sine. Det departementet har vært opptatt av gjennom regelsetting, er jo at denne markedsføringen ikke skal være for omfattende, og i enkelt saker kritiserer faktisk Lotteritilsynet Norsk Tipping for det.

Trine Skei Grande (V): Jeg bare bemerker at sjøl en reklame som Forbrukerombudet har angrepet aggressiviteten på, synes man da er greit.

Men til slutt: Statsråden bevilget penger til frivillige organisasjoner av spillegalskapspotten, til at de skal gå her på Stortinget og reklamere for Norsk Tipping. Mener du det er en riktig bruk av den potten som Stortinget har bestemt skulle være for å bekjempe spillegalskap?

Trond Giske: For det første skjønner jeg igjen ikke hva saksordføreren snakker om når hun sier at det er ting som Forbrukerombudet har kritisert som vi synes er greit. Vi har f.eks. når Lotteritilsynet har tatt opp enkeltreklamekampanjer, tatt dette opp, også i generalforsamling. Vi har tatt opp med selskapet at vi forventer at de følger de pålegg som Lotteri- og stiftelsestilsynet gir.

Så har vi en pott som skal gå til bekjempelse av spille-galskap. Der fikk vi en søknad fra Norges største frivillige organisasjon, Norges idrettsforbund, som ønsker å bruke sine kjente profiler i arbeidet mot spillegalskap. Det synes vi var et godt tiltak, og derfor bevilget vi penger til det.

Møtelederen: Takk for det. Da er tiden omme. Vi må huske å slå av mikrofonene etter at svarene er avgitt og spørsmålene er stilt.

Da er det Arbeiderpartiets tur til å stille spørsmål – først Marit Nybakk, som har inntil 5 minutter, vær så god.

Marit Nybakk (A): Takk, komitéleder.

Det kan kanskje være greit for referatets skyld først å nevne at bare de siste to minuttene har undertegnede funnet omtale av i hvert fall to generalforsamlinger i Riksrevisjonens rapport. På side 82 nevnes en ekstraordinær generalforsamling høsten 2005, og på side 109 en generalforsamling våren 2007. Det kan sikkert være flere generalforsamlinger – men bare slik at det er sagt innledningsvis.

Jeg har først følgende spørsmål til stastråden, og det er: Riksrevisjonen anfører at departementets oppfølging når det gjelder Norsk Tipping, har vært for fokusert på regler for pengespill og i for liten grad har fulgt opp forretningsdriften, og at departementet ikke har skilt godt nok mellom de to styringsformene. Har statsråden noen kommentarer til det?

Trond Giske: Ja, jeg tror det er en riktig beskrivelse. Som jeg leser Riksrevisjonens rapport, har dette gradvis endret seg fra å være veldig regelstyrt til å bli mer og mer bevisst på forretningsdriften. Jeg tror at det overordnede, både politisk og i embetsverket, har vært å passe på at

Norsk Tipping egentlig ikke skal «tjene» for mye penger og ikke «selge» for mye – altså man har vært veldig opptatt av spillegalskap, av de sosiale sidene ved tippingens virksomhet. Og så lenge Norsk Tipping har generert store overskudd på en ansvarlig måte, så har man stolt på at styret og administrasjonen har hatt full kontroll med det.

Så har man etter hvert – helt riktig, mener jeg – innført generalforsamling, blitt mer formell i styringsdialogen sin med selskapet, og fått mer ryddige former. Det skyldes sikkert mange ting. Det skyldes kanskje at Kulturdepartementet har liten erfaring med å forvalte aksjeselskap som driver inn i det kommersielle, og det skyldes sikkert også at hovedfokus har vært på det sosiale ved Norsk Tipping. Så jeg tror det er en riktig beskrivelse.

Marit Nybakk (A): Hvordan mener du Kulturdepartementet har ivaretatt det styringsansvaret som ligger til eier av et statlig særlovsselskap, altså ikke forvaltning, men et aksjeselskap?

Trond Giske: Igjen må jeg svare for min tid. Det er jo alltid lett når man ser ting i ettertid, at man gjerne skulle tatt opp ting. Hadde man visst det man vet i dag, så hadde jo jeg på generalforsamlingen i 2006, allerede, spurt: Blir direktøren trukket for gartnerutlegg? Ikke sant? Men det er jo veldig lett å se i ettertid. Det er jo ikke et åpenbart naturlig spørsmål å stille på en generalforsamling hvis man ikke har informasjon på forhånd om det.

Jeg mener at vi har fulgt det som aksjeloven sier, at det er eiers ansvar gjennom generalforsamlingen å overlate til styret det som er styrets ansvar. Så har man jo i ettertid sett behovet for å forsterke kravet om interne etiske retningslinjer. Man har stilt mer relevante spørsmål på generalforsamlingene ut fra de kunnskapene man har fått. Så kan man si at dette er kunnskap man gjerne skulle ha hatt tidligere også, og så får man vurdere hvordan det skulle gå til, bl.a. gjennom dialog med selskapsrevisor.

Marit Nybakk (A): Når vi har gått gjennom papirer og også hørt Riksrevisjonen i den lukkede høringen, er det jo slik at den ukulturen som er dokumentert, kanskje overgår veldig mye av det vi er vant til å se. Veldig mye som kunne gå galt, har gått galt. Mange har sviktet. Styret har sviktet. Det kan anføres at man mangler internkontroll. Hvordan er departementets styring? Men hvordan er revisjonen av selskapet? Er det slik at Norsk Tipping burde ha hatt en ekstern bedriftsrevisor som hadde fulgt styrets arbeid fra dag til dag?

I oversendelsesbrevet fra komiteen til departementet nevnes det at Riksrevisjonen har hatt en dobbeltrolle her. Har statsråden noen kommentarer til revisjonen av selskapet?

Trond Giske: Når en eier, generalforsamlingen, skal godkjenne regnskap og årsberetning, er man helt avhengig av at selskapsrevisor har gått gjennom ting på en god måte. Nå er det også for en selskapsrevisor ting som det er nesten umulig å oppdage, så det skjer jo også i andre selskaper at ting kan holdes skjult, i hvert fall hvis det ligger i en

gråsone med hensyn til lovgivning osv. Det er nå så. Men det å ha en løpende dag til dag-selskapsrevisjon som hjelper oss, er viktig. I den eksterne gjennomgangen som departementet selv bestilte fra Wikborg Rein, anbefales det at Norsk Tipping får en annen revisor enn Riksrevisjonen – ikke nødvendigvis fordi Riksrevisjonen har gjort en dårlig jobb med selskapsrevisjonen, men Riksrevisjonen får jo en dobbeltrolle, både som Stortingets kontrollorgan, som skal kontrollere alt som ligger rundt Norsk Tipping, inkludert revisjon av Norsk Tipping, og som selskapsrevisor. Det kan være en problematisk dobbeltrolle.

Møtelederen: Takk for det. Tiden er ute. Jeg ber alle om å se nøye på den røde lampen. Når den slukner, er det altså stopp.

Neste ut er Fremskrittspartiet, og ordet går til Ulf Erik Knudsen, som har 5 minutter. Vær så god.

Ulf Erik Knudsen (FrP): Takk, leder.

Statsråden tar opp, som et av hovedfokusene sine i styringen av Norsk Tipping, dette med spilleproblemene som man har hatt i samfunnet. Da bringer man gjerne tankene hen mot automatsaken og automatmonopolet som ble innført.

Det hevdes overfor meg at den store endringen i spilleproblematikken i Norge ikke skjedde med monopoliseringen, men ved at det ble innført et seddelforbud. Finnes det, ut fra det statsråden er kjent med, faktisk dokumentasjon på at monopoltiltak som sådanne har ført til en reduksjon i spilleavhengigheten i Norge?

Trond Giske: Det blir jo vanskelig å dobbeltsjekke noe som vi ikke kan gjøre kontrollerte eksperiment på i Norge. Men det vi kan gjøre, er å sammenligne spilleproblemer og spillehyppighet mellom land med ulike spillregimer. Der ser vi at vi har en bedre statistikk på både omfanget av spill og også spillrelaterte problemer enn andre land. Nå har ikke jeg forberedt dokumentasjon på dette med meg her, men det kan helt sikkert både departementet og Lotteritilsynet, som forvalter Hjelpelinjen for spillavhengige, sørge for at komiteen får, hvis det er ønskelig. Så det finnes det omfattende forskning og dokumentasjon på.

Ulf Erik Knudsen (FrP): Jeg takker for det svaret.

Nå til noe som kanskje kan være lettere å svare på. Statsråden sa i sitt innlegg at det finnes «klare begrensninger» på hvor offensiv Norsk Tipping har lov til å være i sin markedsføring. Noen vil hevde at Norsk Tipping er svært aggressiv. De har jo også betydelige budsjetter på dette området.

Hvor står de klare begrensningene nedfelt, og i hvilken form forholder selskapet seg til det?

Trond Giske: Det er laget egne retningslinjer for markedsføring av Norsk Tipping og Rikstoto. Det er lagt til Lotteritilsynet å se til at Norsk Tipping følger dette. Av og til har det skjedd at Lotteritilsynet har kritisert enkeltkampanjer eller enkelte markedsføringer fra Norsk Tipping, og da har vi fra departementets side tatt

det opp med Norsk Tipping og bedt om at de tingene følges.

Så skal man være klar over at det at Norsk Tipping har et slikt monopol, ikke betyr at man skal prøve å få spillingen ned mot null. Saken er jo å prøve å kanalisere spillelysten inn i ansvarlige rammer. Selv om Norsk Tipping har monopol, skal man være klar over at Norsk Tipping egentlig er i en ganske beintøff konkurransesituasjon med utenlandske spill. Man skal ikke se mange minuttene på TV3 før man ser Betson og Unibet og mange andre markedsføre ganske aggressive spill som man kan spille rett fra datamaskinen sin hjemme. Så det å kanalisere spillene inn i lovlige, ansvarlige rammer er noe som også krever markedsføring og synliggjøring av Norsk Tippings produkter.

Ulf Erik Knudsen (FrP): Til statsrådens styring av eget departement: Hvis man ser på korrespondansen som har vært mellom departementet og Riksrevisjonen, er jo den noe spesiell i forhold til andre korrespondanser som ble lagt frem for denne komiteen gjennom Riksrevisjonens rapporter. Ofte er jo departementene selvransakende, har en viss grad av ydmykhet og ønsker å løse opp i problemer, mens man kanskje kan ha en følelse av at korrespondansen er annerledes i denne saken. Hvordan analyserer statsråden forholdet mellom toppene i departementet under hans styring, og de bånd de har hatt til Norsk Tipping?

Trond Giske: Igjen vet jeg ikke helt om jeg har skjønt sammenhengen mellom premisser og spørsmål, fordi båndene mellom embetsverket og Norsk Tipping er en løpende dialog hvor man jobber tett sammen og blir godt kjent – det skal man alltid være bevisst på. Det tror jeg skjer i alle systemer at man alltid lever i en viss fare for ikke å få luft nok mellom folk som jobber sammen. Så det er noe som egentlig ligger i hele linjen i et departement, å passe på og påse at det ivaretas.

Ulf Erik Knudsen (FrP): For å presisere: Føler du at departementsfolk har forsøkt å forsvare Norsk Tipping i for stor utstrekning?

Trond Giske: Nei, egentlig føler jeg at i Riksrevisjonens og departementets dialog har vi forsøkt å svare på det som Riksrevisjonen spør om. Men vi har nok av og til syntes at enkelte ting har vært litt vanskelig å håndtere, f.eks. når Riksrevisjonen beskriver at det er vesentlig – jeg tror det er det ordet som brukes – dokumentasjon som ikke er framlagt. Når vi etter en grundig dialog altså ikke klarer å finne at det er annet enn ett vedlegg til ett dokument, mener vi kanskje at da har vi ikke en konstruktiv nok dialog. Men vi prøver selvsagt å legge til rette for at Riksrevisjonen skal gjøre jobben sin. De gjør en viktig jobb, og det er Stortinget som er vår oppdragsgiver.

Møtelederen: Takk for det.

Da er lampen sluknet igjen, og det er Høyres tur. Per-Kristian Foss har 5 minutter til disposisjon. Vær så god.

Per-Kristian Foss (H): Jeg skjønner den misnøyen med Riksrevisjonen du nå ga uttrykk for. Men med ettertidens blikk, synes du nå at Riksrevisjonen har vært for streng?

Trond Giske: Nei, for det første tror jeg ikke at det er min oppgave å vurdere det. Det er det kontrollkomiteen som nå gjennomgår. Vi har vel som jobb å legge til rette for at all dokumentasjon kommer på bordet, og så må Riksrevisjonen gjøre sine vurderinger uten at vi skal stille oss som noen dommere over det.

Per-Kristian Foss (H): Et av hovedpunktene i Regjeringens eierskapsmelding er at eierdepartementet jevnlig skal evaluere styret. Når gjennomførte du en evaluering av Norsk Tippings styre?

Trond Giske: Vi gjennomfører jo en indre evaluering i departementet hver gang vi forbereder oss til en generalforsamling, for da skal vi vurdere om styret skal gjenoppnevnes ...

Per-Kristian Foss (H): Er svaret at det har du gjort hvert år før generalforsamlingen?

Trond Giske: Det har vi gjort hvert år foran generalforsamlingen, internt i departementet – ja.

Per-Kristian Foss (H): Og dere hadde ingen kritiske bemerkninger i den evalueringen?

Trond Giske: Vel, det var litt forskjellig fra år til år. Noen ganger foretok vi små utskiftinger, men særlig etter gartnersaken ...

Per-Kristian Foss (H): Ja, det skjønner jeg.

Trond Giske: ... foretok vi en omfattende utskifting av styret.

Per-Kristian Foss (H): Det var vel ganske åpenbart.

Trond Giske: Ja.

Per-Kristian Foss (H): Du sa også at departementet ble mer og mer bevisst på forretningsdriften – altså i beskrivelsen av at dere har vært mer opptatt av regelverk og etikk knyttet til spill, og kanskje ikke har utøvd den profesjonalitet når det gjelder eierstyring som kanskje er til stede i andre departementer. Når mener du at gjennombruddet for mer og mer bevisst forretningsdrift skjedde? Skjedde det før varslet kom i november 2007?

Trond Giske: Ja, jeg mener at det egentlig til en viss grad skjedde før min tid. Det er altså særlig det med at det ble innført generalforsamling årlig – som det vel var min forgjenger som vedtok i 2005 – som egentlig var det tydeligste gjennombruddet for å ha ryddighet i forvaltningen av selskapet.

Per-Kristian Foss (H): Takk!

Så: Hva har dere gjort med de bemerkningene som har kommet fra Riksrevisjonen? Et gjennomgående trekk – når jeg har studert bemerkningene som har kommet i din periode – har vært at Riksrevisjonen har kritisert manglende etterlevelse av regelverket for offentlige anskaffelser hele veien – først i 2006 og hele veien fremover.

Hva gjorde du første gang denne bemerkningen kom – altså at man bryter anskaffelsesregelverket? Den kom i gjennomgangen av regnskapet for 2005, i det avsluttende revisjonsbrevet i juni 2006, så la oss konsentrere oss om 2006: Hva gjorde du da, etter denne første bemerkningen?

Trond Giske: Jeg tror den viktigste endringen i måten departementet styrte Norsk Tipping på, kom ved at man egentlig ...

Per-Kristian Foss (H): Nå spurte jeg konkret om hva du gjorde med bemerkningen om anskaffelsesregelverket i 2006.

Trond Giske: Anskaffelsesregelverket ligger jo ikke under Kulturdepartementet å styre. Det ligger jo fast for staten.

Per-Kristian Foss (H): Jo, det gjør faktisk det. Hvis det er en bemerkning fra Riksrevisjonen om et selskap som ligger under ditt departement, er det ditt ansvar å følge det opp. Hva gjorde du for å følge det opp?

Grunnen til at jeg spør, er at dette er årsaken til forhold som er blitt verre og verre etter hvert – når man ser at anskaffelsesregelverket knapt har vært kjent for selskapet, og i alle fall ikke vært praktisert av styret, med de implikasjoner det medfører. Så jeg spør om denne bemerkningen i 2006, for det var da det første gang startet, og jeg lurte på: Hva gjorde du da for å innskjerpe at selskapet må bruke anbud og følge anskaffelsesregelverket, i 2006?

Trond Giske: Jeg mener at dette er en feil beskrivelse. Det som Riksrevisjonen tar opp, går jo langt tilbake, bl.a. til ...

Per-Kristian Foss (H): Nei, unnskyld at jeg sier ...

Trond Giske: Er det mulig at jeg kan svare, leder, eller er det slik at ...

Per-Kristian Foss (H): Det er jeg som bestemmer hvor mye du skal svare. Det er mine 5 minutter.

Trond Giske: Ja, da tror jeg at jeg overlater de 5 minuttene til representanten.

Per-Kristian Foss (H): Jeg spør: Hva gjorde du i 2006, da du fikk bemerkningen på ditt bord? Riksrevisjonen skriver at de forutsetter at de tiltak som er beskrevet i svaret, vil bli fulgt opp. Ett av tiltakene som du har svart at du vil følge opp, er nettopp brudd på anskaffelsesregelverket. Hvordan gjorde du det i 2006?

Trond Giske: Det viktigste i min periode rundt anskaffelsesregelverk og selskapets eksterne bestillinger: Det var etablert et faktum at opprettelse av datterselskapene ble generalforsamlingssak. En av Riksrevisjonens viktigste innvendinger var jo at dette – særlig i forhold til Bypass – ikke var godt nok håndtert oppover i systemet, og det var etablert et faktum at dette skal til generalforsamling. Nå mener jeg at f.eks. etableringen av Bypass likevel var riktig, men at det ble en generalforsamlingssak, er en vesentlig systemsikring.

Per-Kristian Foss (H): Unnskyld at jeg sier det, dette er ikke svar på spørsmålet.

Jeg gjentar spørsmålet: Hva gjorde du med bemerkningen om brudd på anskaffelsesregelverket? Det er noe annet enn det du nå svarer på. Tok du det opp med selskapet da Riksrevisjonen første gang tok det opp i 2006?

Trond Giske: Ja, i generalforsamlingen 17. april 2007 står det i referatet under statens merknader – og da viser vi til Riksrevisjonens beretning – at vi avventer endelig beretning i oktober–november, men dette ble tatt opp av selskapet i protokollen på generalforsamlingen 17. april 2007.

Møtelederen: Takk for det. Da er tiden ute.

Bare en kort merknad: Det er altså spøreren selv som fullt ut styrer sine 5 minutter. Det er derfor lederen ikke griper inn i dialogen mellom spøreren og den som blir utspurt.

Neste er Senterpartiet. Det er Ola Borten Moe, som har 5 minutter – vær så god.

Ola Borten Moe (Sp): Takk, leder.

Jeg vil litt tilbake til det som går på Norsk Tippings bruk av midler til sponning og egenreklame. Vi har jo brakt på det rene at det har vært generalforsamlinger – aksje-lovens bestemmelser har vært fulgt – og så har det jo vært eiermøter i tillegg. Mitt spørsmål er ganske enkelt: I denne dialogen mellom eier og selskap, ble denne type spørsmål tatt opp, diskutert, drøftet, og så ble det gitt signal fra departementet til Norsk Tipping i de fora om sponning og reklame?

Trond Giske: Ja, det ble jo det, fordi vi også i min periode hadde saker fra Lotteritilsynet der en mente at Norsk Tipping hadde gått ut over sine fullmakter. Da tok vi det opp i generalforsamling. Det gjorde vi også når det gjelder det som foregående spører spurte om – kanskje representanten her tillater meg å svare, det er jo alltid en fordel ved en høring.

Både i generalforsamlingen i 2007 og i generalforsamlingen i 2008 ble spørsmålet om anskaffelsesregelverket tatt opp. I 2008 står det i referatet at det understrekes fra eiers side at Norsk Tipping etter instruks fra 2004 av departementet er pålagt å følge statens anskaffelsesreglement.

Så det som framkom her i stad om at dette ikke ble tatt opp, er rett og slett feil.

Ola Borten Moe (Sp): Opplever statsråden at signalene ble tatt til etterretning og fulgt opp av Norsk Tipping?

Trond Giske: Ja, jeg oppfattet at Norsk Tipping var veldig lydhør for den kritikken som kom fra Lotteritilsynet. De gikk aldri etter mitt syn i noen polemikk med Lotteritilsynet om de hadde handlet riktig eller galt. De tok Lotteritilsynets ord som lov, og fulgte det.

Ola Borten Moe (Sp): Så vil jeg stille et siste spørsmål om forholdet mellom Riksrevisjonen som revisor og en selskapsrevisjon. Statsråden sa jo at det forelå en tilråding fra Wikborg, Rein & Co om å få en ordinær selskapsrevisjon siden dette er et aksjeselskap. Hva er statsrådens oppfatning av det spørsmålet?

Trond Giske: Jeg er enig i det, ikke fordi Riksrevisjonen ikke nødvendigvis har den kompetansen som skal til for å gjøre selskapsrevisjon, men fordi det blir litt bukken og havresekken. Jeg mener at selskapsrevisjon og måten det både bestilles på, håndteres på og gjennomføres på, er en del av hele forvaltningen av dette eierskapet, og at man trenger Stortingets kontrollorgan eller revisjonsorgan til også å revidere det. Det å revidere et selskap er en del av måten eier kontrollerer at ting etterleves på, og hvis den som skal kontrollere at revisjonen f.eks. er gjennomført etter boken, også er den som har gjort revisjonen, kan det være trøblete.

Det er også slik at jeg tror det er sunt for staten å skifte revisjon med jevne mellomrom. Det er andre selskaper Kulturdepartementet har som kan ligne litt på Norsk Tipping, som Norsk rikskringkasting. Der har vi funnet det fornuftig at vi av og til skifter revisor for at man skal få se ting med nye øyne og komme inn med et nytt blikk, og også for at man skal ha anbud på dette og få en god pris. Så det har vært en god måte å gjøre det på.

Ola Borten Moe (Sp): Jeg synes argumentasjonen er god for akkurat det, men den er veldig generell når det gjelder denne saken. Du sa tidligere at det standpunktet ikke nødvendigvis var grunnet i at det var gjort en dårlig jobb fra Riksrevisjonens side i denne saken. Men er det din vurdering at disse tilfellene kunne ha kommet tidligere på bordet og blitt tidligere oppdaget hvis det hadde vært gjennomført ordinær revisjon med ekstern revisor?

Trond Giske: Det er vanskelig å si. Det er klart at hvis den selskapsrevisjonen hadde vært gjort like grundig som den forvaltningsrevisjonen som Riksrevisjonen nå har gjennomført, hadde jo dette kommet tidligere på bordet til oss som eiere. Men som jeg sa innledningsvis, det er ikke alltid at slike ting engang kan bli avdekket av selskapsrevisor. Det er tusenvis av bilag i et slikt regnskap. Det er mange beslutninger som tas. Skulle selskapsrevisor ha sett at det aldri ble gjort noe styrevedtak om gartnerarbeidet? Skulle man ha sett at det aldri ble gjort noe lønnstrekk i det omfanget som tilsvarte arbeid som ble utført? Vel, vi skulle ønsket at selskapsrevisjonen hadde sett dette og

lagt det fram som merknad til årsregnskapet, men det er ikke alltid at selskapsrevisjonen heller klarer å avdekke så detaljerte spørsmål. Så dette er det vanskelig for meg å vurdere.

Møtelederen: Og der var tiden akkurat ute, idet svaret var slutt. Så det var veldig bra.

Kristelig Folkeparti er siste parti ut. Det er Hans Olav Syversen, vær så god.

Hans Olav Syversen (KrF): Takk for det, leder.

Så vidt jeg skjønner, er vi da enige om at du som tidligere statsråd i Kulturdepartementet hadde et selvstendig ansvar for at anskaffelsesreglementet i Norsk Tipping faktisk ble etterlevd, og å påpeke det overfor styret. I ditt første svar sa du vel at dette lå under en annen statsråds portefølje. Men det er vel ansvaret for regelverkets utforming som sådan, og ikke at det følges opp overfor de til enhver tid gjeldende selskap man har ansvar for. Ellers kunne jo det være et svar på hvorfor det ikke var fulgt opp, for å si det slik.

Trond Giske: Nei, men utformingen av anskaffelsesregelverket ligger under en annen statsråd og et annet departement. Gjennomføringen og etterlevelsen av anskaffelsesregelverket ligger til hver enkelt etat og hvert enkelt selskap. En må bare ta med i betraktningen at dette faktisk er organisert som et aksjeselskap. Det betyr at vi har helt egne bestemte regler for hva selskapet har ansvaret for, hva styret har ansvaret for og hva eier og generalforsamling har ansvaret for. Det er faktisk sågar slik i et aksjeselskap at styremedlemmer kan gjøres økonomisk ansvarlig for misligheter. Så her må vi være tydelige på at vi ikke, fordi det er et heleid statlig aksjeselskap, begynner å rote med hva generalforsamlingen og eieren skal blande seg inn i i et selskap og hva styret faktisk må ta ansvaret for.

Hans Olav Syversen (KrF): Ja, det er greit. Jeg tror vel kanskje at statsrådets første svar indikerte at man nærmest fraskrev seg et ansvar for å følge opp, men så rettet jo statsråden selv det ved å peke på at man faktisk hadde fulgt opp i en senere generalforsamling. Da tror jeg vi kan la det være oppklart.

Jeg har da lyst til å gå til det sted hvor språkbruken fra Riksrevisjonen er sterkest. Det går på sponsorvirksomhetens omfang, og jeg siterer fra rapporten:

«Riksrevisjonen finner det meget uheldig at Norsk Tipping AS i perioden 2000–2007 har benyttet nærmere 620 mill. kroner til sponning ...»

Og så sies det at man i departementet ikke har sett det som hensiktsmessig å legge føringer for sponsorvirksomhetens omfang.

Synes tidligere statsråd at den kritikken treffer?

Trond Giske: Vel, dette er en kritikk som kan rettes mot selskapet. Har man brukt for mye på sponning og for lite på markedsføring, eller har man totalt brukt for mye på markedsføring? Jeg mener i hvert fall at det ikke

er departementets oppgave å vurdere avveiningen mellom de to. Vår oppgave er å holde igjen på Norsk Tippings totale markedsføringsaktivitet, slik at de ikke går utover sitt sosiale mandat. Når det er gjort, mener jeg at det må være selskapet selv som vurderer hva som forretningsmessig er mest hensiktsmessig – reklame på TV 2, i avisene eller sponsoravtaler med ulike lag og organisasjoner. Grasrotandelen mener jeg var et gjennombrudd i det. Da kombinerer man penger ut til formålene samtidig som det er en fantastisk synliggjøring av Norsk Tippings profil.

Hans Olav Syversen (KrF): Det var jo nesten spon-sing.

Jeg vil bare si at du er da klart helt uenig i den kritikken som Riksrevisjonen retter mot departementet for manglende føring for sponsorvirksomhetens omfang.

Den avviser du, bare så jeg har det klart.

Trond Giske: Nå må jeg bare si til representanten at den perioden som Riksrevisjonen kritiserer, tror jeg er fra 2000 eller 2001 fram til 2007, så to tredjedeler av dette er i en annen periode enn min. Det er ...

Hans Olav Syversen (KrF): Ja, jeg ber deg ikke svare for andre enn deg selv.

Trond Giske: ... forrige statsråds periode. Men jeg mener, for å forsvare henne også, at dette er det selskapet som må vurdere, og at det ikke er en generalforsamlingssak å vurdere detaljert hvordan markedsførings- og sponsorpenger disponeres.

Hans Olav Syversen (KrF): Greit, da har jeg fått etablert denne klare uenigheten.

Så har jeg lyst til å spørre om noe som vil bli mitt siste spørsmål, og som andre har vært inne på. Departementet svarer under nåværende statsråd at man for så vidt mangler å ha en fortrolighet med Riksrevisjonen om revisjonsfaglige råd om ulike forretningsmessige forhold selskapet er involvert i. Synes du det også var gjeldende for din periode?

Trond Giske: En gang til.

Hans Olav Syversen (KrF): Føler departementet at man mangler å ha fortrolige revisjonsfaglige råd med Riksrevisjonen om forretningsmessige transaksjoner osv.? Synes du det også var gjeldende for din periode? Var det noe du tok opp med Riksrevisjonen – at man ikke hadde den fortrolighet i det mer forretningsmessige som man skulle ønske å ha med revisor?

Møtelederen: Der er tiden ute, men Giske får 10 sekunder til svar, hvis det er mulig.

Trond Giske: Ja, i ettertid er det i hvert fall lett å se at det er ting som man gjerne skulle ha avdekket og fått råd om også fra selskapsrevisoren.

Møtelederen: Takk for det. Da er det slik at vi har lagt opp til 5 minutter med oppklarende spørsmål fra komiteen. Dette er en fellestid, og det betyr at både spørrer og svarer oppfordres til å være usedvanlig korte i sine formuleringer. Først er det saksordfører Trine Skei Grande, deretter Martin Kolberg. Trine Skei Grande, vær så god.

Trine Skei Grande (V): Du har egentlig konkludert slik at det ikke er så lurt at Riksrevisjonen er revisor. Grunnen til at vi sitter her i dag, er en modig varsler som sa fra om ting. Det som er avslørt, er ganske grove ting om en grunnleggende ukultur. Kan du si noe om hva du tror skulle til for at vi hadde hatt systemer i den norske stat som gjorde at vi kunne kontrollere en sårn type misbruk som vi nå har sett av offentlige midler? Hvordan kan vi få en revisjon som faktisk stopper sånne ting? Hvordan kan man som statsråd være sikker på at sånne ting som det vi har avslørt her, ikke skjer i selskaper? For dette er ganske ekstraordinært, det som her har kommet fram. Tror du ikke det er noen grep en statsråd kan gjøre for å få kontroll med det?

Trond Giske: Jo, jeg tror en statsråd som eier og generalforsamling i et sånt selskap kan bidra. Den dialogen man har f.eks. på en generalforsamling, hvor man tar opp ulike spørsmål, kan bidra. Utnevning av styremedlemmer er en nøkkelsak – at man sørger for å utnevne styreledere og styremedlemmer som bringer med seg den etikken og den kulturen som skal til i et sånt selskap. Så er det også til sjuende og sist eier som i dialog med Stortinget kan gjøre de endringene som skal til for å få selskapsrevisjonen enda skarpere og enda tydeligere.

Trine Skei Grande (V): Og du syns du gjorde alt du kunne?

Møtelederen: Hvis svaret er avgitt, er det Martin Kolberg som er neste spørrer. Vær så god.

Martin Kolberg (A): Som det nettopp ble sagt, er det et faktum at det er i særlig grad det at vi har hatt en varsler her som har bidratt til at denne saken har kommet dit den er kommet. Og du har også sagt nå, i denne høringen, at du skulle hatt mer informasjon tidligere. Da er det et spørsmål som melder seg, mener jeg, som er et hovedspørsmål. Dette har pågått over lang tid, over ganske mange år. Vi har hatt styrer, og vi har hatt generalforsamlinger. Styret har ikke meddelt seg til departementet om disse tingene. Spørsmålene er ikke kommet opp på generalforsamlingen. Og kontakten – altså den løpende kontakten – mellom departementet og Norsk Tipping har heller ikke avslørt noe. Med andre ord: Hva er din vurdering av hvorfor dette har fått lov til å utvikle seg slik? Hvorfor har dette i det hele tatt kunnet skje?

Trond Giske: Jeg tror det går tilbake til det jeg sa helt innledningsvis, at dette er et selskap som er gått med veldig store overskudd nærmest av seg selv. Og det er krevende å drive kostnadskontroll og nøkternhet i et selskap som ge-

nerer så enorme overskudd. Det er krevende å få hele organisasjonen til å tenke som dem som mottar pengene – at 10 000 kr og 50 000 kr faktisk er store summer – når man går med milliardoverskudd. Så der får man bare lære. Og det var jo en av de tingene som vi så også i 2007 – egentlig før gartnersaken kom opp – at her var det nødvendig med en full kostnadsgjennomgang – å se på hvordan pengene brukes og hvordan man skal vise den nøkternhet som reflekterer den nøkternhet som pengemottakerne har. Så vil jeg også bare si det: All ære til varsleren og for at vi har systemer som gjør det mulig å varsle og være trygg på at slike tips blir tatt imot og behandlet på en god måte.

Møtelederen: Jeg presiserer behovet for langt kortere spørsmål og langt kortere svar. Ulf Erik Knudsen, vær så god.

Ulf Erik Knudsen (FrP): For å oppsummere oppfatter jeg at statsråden er fornøyd med oppfølgingen av innkjøpsreglementet. Han mener at det ikke er for aggressiv markedsføring fra Norsk Tipping, og han mener det ikke er noe kritikkverdig når det gjelder kontakten mellom departementets folk og Norsk Tipping. I sum, hvordan vurderer statsråden måten han i sin periode styrte Norsk Tipping på – hvordan han styrte butikken – og føler han at han har gjort noe som er kritikkverdig i den sammenheng?

Trond Giske: Når man får en slik rapport fra Riksrevisjonen, tror jeg vi alle skal tilnærme oss den med en viss ydmykhet for å se om ting kunne vært gjort annerledes. Det er klart man skulle gjerne ha gjort ting annerledes hvis man hadde visst det man i dag vet. Spørsmålet er: Hadde man forutsetninger for det da det skjedde?

Jeg mener man ikke skal forsvare f.eks. Norsk Tipping's bruk av innkjøps- eller anskaffelsesreglementet, fordi Riksrevisjonen har jo kritisert dette. Det må vi ta til etterretning. Men mye av dette gjelder ting før min tid, så jeg kan ikke ta ansvar for annet enn det som skjedde i min tid. Og også når det gjelder dialogen mellom departementet og Norsk Tipping, mener jeg at vi skulle vært tydeligere på at her skulle man hatt større grad av skriftlighet, større grad av referat fra møtene, slik at man hadde hatt mer dokumentasjon. Det tror jeg vi kan erkjenne.

Møtelederen: Vi rekker et veldig kort spørsmål fra Per-Kristian Foss.

Vær så god.

Per-Kristian Foss (H): Mener statsråden at det faktum at Norsk Tipping var et aksjeselskap, hindrer departementet i å ta opp revisjonsbemerkninger og kritikk – altså i dette tilfellet brudd på anskaffelsesregelverket – annet enn på generalforsamlingen? Grunnen til spørsmålet er at det tok ni måneder fra riksrevisjonsbemerkningen forelå i juni, til dere tok det opp på generalforsamlingen i april året etter – ni måneder. Kunne dere gjort det på en annen måte på et tidligere tidspunkt?

Trond Giske: Uten at jeg har den dokumentasjonen med meg her, er jeg ganske trygg på at når Riksrevisjonen kom med disse merknadene, ble det fort et tema i den dialogen som var mellom embetsverket i departementet og Norsk Tipping. Men igjen, dette er et spørsmål om det finnes referater som tidlig nok dokumenterer det, og en av de tingene som Riksrevisjonen kritiserer, kanskje med rette, er jo at man her ikke har vært tydelig nok på hvordan man dokumenterer og formaliserer den dialogen.

Møtelederen: Da er tiden for oppklarende spørsmål godt og vel ute, og den tidligere ansvarlige statsråden for dette får anledning til en kort oppsummering på inntil 3 minutter dersom han ønsker det – vær så god, Trond Giske.

Trond Giske: Jeg tror ikke jeg har så veldig mye å tilføye, annet enn at jeg mener at man må ha både det overordnede blikket og det detaljerte blikket i en slik sak. Når det gjelder det overordnede blikket og om staten, Norge, har organisert spillvirksomheten sin på en fornuftig måte, mener jeg svaret på det er et veldig tydelig ja. Norsk Tipping har generert store overskudd som har kommet lag og organisasjoner til gode, og bl.a. gjennom grasrotandelen har man i enda tydeligere grad fått disse pengene ut til dugnadsheltene og de folkene som driver på grasrota.

Så får vi også ta til etterretning at man ikke har vært tidlig nok ute med å passe på kostnadsutviklingen i Norsk Tipping på Hamar, og at vi i ettertid også ser at man gjerne skulle ha fått både etiske retningslinjer og andre ting på plass tidligere. Det får vi lære av, og så får vi også, mener jeg, i framtiden se på hvordan selskapsrevisjonen, organiseringen av dialogen mellom departement og selskap, kan bidra til at slike ting raskere avklares, og at vi ikke nødvendigvis er avhengig av varslere for å avdekke misligheter eller ukultur, men at dette kommer opp i den løpende kontrollen med selskapet.

Så jeg tror at vi skal lære av Riksrevisjonens rapport, samtidig som vi slår ring om den organiseringen av tippevirksomheten i Norge som vi har valgt, for det tror jeg er en veldig fornuftig måte å gjøre det på.

Møtelederen: Takk for det. Da takker jeg for de bidragene som du har gitt, og for svarene på de spørsmålene som er stilt.

Vi tar nå en kort pause, og høringen tas opp igjen kl. 10.30.

Høringen avbrutt kl. 10.10.

- - -

Høringen ble gjenopptatt kl. 10.30.

Høring med tidligere styreleder Sigmund Thue

Møtelederen: Da er klokken slagen, og vi går videre i programmet.

Jeg har lyst til å ønske tidligere styreleder Sigmund Thue velkommen. Vi har lagt det opp slik at du har inntil 5 minutter til en innledning, hvis du ønsker det.

Sigmund Thue: Takk for det.

Jeg har vært styreleder i Norsk Tipping fra 1. mai 1997 til 30. april 2008, slik at overfor eier er jeg øverst ansvarlig for alle de vedtak og disposisjoner som er foretatt i den perioden da ettersynet fra Riksrevisjonen foregikk.

Først lite grunn om styrets oppgaver i Norsk Tipping. Det foreligger beskrivelse av disse både i vedtekter og ikke minst i instruks fra departementet til styret – en styringsinstruks hvor man beskriver de kontrolloppgavene som styret skal ivareta. I tillegg er det slik at styret også skal fatte vedtak på rent forretningsmessige prinsipper i saker hvor det er forretningsmessige vurderinger som skal legges til grunn for vedtaket.

I min styrelederperiode var, som dere alle vet, Riksrevisjonen selskapsrevisor, og samarbeidet mellom Norsk Tipping og Riksrevisjonen var hele tiden i den perioden – iallfall fram til 2007, da gartnersaken dukket opp – betegnet som meget konstruktivt og godt. Men det skjedde vel en endring da gartnersaken dukket opp. Jeg antar at det kanskje kan bli anledning til å komme tilbake til det spørsmålet litt senere.

Det er vel ingen i komiteen som reagerer på at jeg har litt problemer med innholdet i og formen på Riksrevisjonens rapport. Jeg stiller meg noe undrende til en del av de tingene som står i rapporten, men jeg mener at en rekke forhold som Riksrevisjonen peker på, for så vidt er riktig å peke på. Der må selskapet gjennomføre forbedringer, i den utstrekning man ikke allerede hadde gjort det på et tidligere tidspunkt, slik at Riksrevisjonens påpekninger er på enkelte områder berettiget. Men så er det andre områder der jeg mener at Riksrevisjonen tar direkte feil i sine vurderinger. Jeg skal komme noe tilbake til det underveis.

Jeg nevner nå at når man leser rapporten, sitter man med det inntrykk at Norsk Tipping manglet systemer og hadde for dårlig internkontroll. Det er vel slik at Norsk Tipping helt sikkert kunne ha vært bedre på en del områder. Når ettersynet er fra 2000 og framover, er det klart at også kravene til internkontroll endret seg vesentlig i denne perioden, ikke minst på grunn av Enron-saken i 2001. Da fikk man en klart skjerping av internkontrollen.

Men det som er et faktum, er at Riksrevisjonen aldri i sine årlige rapporter har påpekt at det har vært svikt i internkontrollen i Norsk Tipping. Det er et faktum at Norsk Tipping etter min oppfatning hadde en god internkontroll i denne perioden. Det var også Riksrevisjonen enig i, for representanter for Riksrevisjonen sa i et møte med styret den 6. mars 2006, og jeg siterer fra protokollen fra møtet:

«Videre hadde de» – altså Riksrevisjonen – «sett på noen forhold vedrørende internkontrollen som de ønsket å diskutere med administrasjonen.»

Men de understreket at de mente at selskapet har god internkontroll. De sakene de ville diskutere om internkontrollen, ville de altså diskutere med administrasjonen – bagatellsaker, de ville ikke bry styret med de sakene engang. Dette var i 2006.

Riksrevisjonens rapport bærer da også tydelig preg av at Riksrevisjonen i hovedsak beskjeftiget seg med å kontrollere utgiftsposter. Den forretningsmessige tenkningen er på mange områder helt fraværende i rapporten. Rap-

porten trekker f.eks. fram at kostnadssiden – og det var jo også et tema under utspørringen av statsråden – i perioden økte mer enn inntektene. Dette sier Riksrevisjonen skyldtes økning i sponsor- og markedsføringskostnader, høyt konsulentforbruk og ikke minst:

«Den store økningen i selskapets driftskostnader kan til en viss grad skyldes lav effektivitet.»

Men Riksrevisjonen ofrer ikke ett ord på hvorfor kostnadene økte. Hva var bakgrunnen for det? Det hadde kanskje ikke vært så dumt å ta inn over seg at markedssituasjonen for Norsk Tipping i denne perioden endret seg totalt ved at konkurrentene på automatmarkedet økte omsetningen fra 5 milliarder kr til 27 milliarder kr. Markedssituasjonen ble altså helt endret. I tillegg er det vitterlig en kjensgjerning at det i årene 2004, 2005 og 2006 er kostnadsført 420 mill. kr i Norsk Tippings regnskap som følge av at man ikke klarte å få gjennomført Stortingets reform om nye automater. Norsk Tipping inngikk kontrakter og ...

Møtelederen: Beklager å måtte bryte inn, men tiden er ute.

Sigmund Thue: Ja, vi kan sikkert komme tilbake til dette underveis.

Møtelederen: Det kan vi helt sikkert.

Det er saksordføreren, Trine Skei Grande, som nå tar over. Hun styrer selv sin tid i spørsmålsstillingen. Hun har inntil 10 minutter til disposisjon. – Vær så god, Skei Grande.

Trine Skei Grande (V): Som vi snakket om med tidligere statsråd, er det slik at hvis man jobber med Norsk Tipping, skal man ha stor aktsomhet når det gjelder å bruke fellesskapets midler, og alle kroner man bruker til andre ting, tar man bort fra norsk frivillighet. Er det slik at tidligere styreleder deler det synet? Og er det slik at man lager systemer for å følge opp at en monopollignende bedrift ikke kan la utgiftene skyte i været i det uendelige?

Sigmund Thue: Det er helt opplagt etter min mening at det er en riktig problemstilling. Men det som på mange måter har blitt borte i rapporten, er at de utgiftene som er brukt, er utgifter som har vært med på å øke inntektene og øke avkastningen til fondene.

Trine Skei Grande (V): Men inntektsøkningen var jo bare på 35 pst. i perioden.

Sigmund Thue: Jo, men jeg sa jo nettopp at 420 mill. kr – over 420 mill. kr – av økningen skyldes kostnader med automatreformen som Stortinget vedtok, og som ikke var mulig å gjennomføre, fordi det forelå rettsavgjørelse som sa at man ikke fikk utplassert automater. Det er utgiftsført 420 mill. kr i Norsk Tippings regnskaper i den perioden, og revisjonsrapporten sier – ikke Riksrevisjonens rapport, men den andre revisjonsrapporten som gjennomgikk kostnadsbildet – at det forklarer hele kostnadsøkningen i den perioden.

Trine Skei Grande (V): Mener du at hele kostnadsøkningen i den perioden gikk til innføring av automatmonopolet?

Sigmund Thue: Ja, i alle fall kombinert med at vi ikke klarte å øke inntektene i den perioden på grunn av konkurransesituasjonen. Vi fikk jo en inntektsnedgang i disse årene, fordi konkurransen endret seg radikalt for Norsk Tipping.

Trine Skei Grande (V): Så det betyr at for Norsk Tipping var det viktig å få dette monopolet og utkonkurrere de frivillige organisasjonene på området?

Sigmund Thue: Nei, det var ikke så viktig for Norsk Tipping å få dette monopolet, fordi det var et politisk spørsmål som vi ikke hadde noen mening om. Vi skulle være operatør, vi. Styret har aldri hatt noen mening om hvorvidt vi skulle ha automater eller ikke automater. Vi var egentlig litt tilbakeholdne med å ikke ville ha det.

Trine Skei Grande (V): Jeg syns det kom litt i konflikt med hverandre. Men det var ikke hovedpoenget mitt. Poenget mitt er: Hvis man skal ha en ordentlig internkontroll som skal avdekke de tingene som faktisk er avdekket – sjøl om styrelederen er uenig i deler av det, er det avdekket grove ting – mener du at internkontrollen i Norsk Tipping var god nok da du var styreleder?

Sigmund Thue: Både ja og nei. Jeg slutter meg til det som Riksrevisjonen sa i 2006, at man hadde gode systemer for å fange opp ting. Men jeg er jo enig i at når man leser rapporten nå, er det ting der som man burde ha avdekket underveis. Det er jeg den første til å erkjenne. Så systemene kan helt åpenbart forbedres, og kunne ha vært forbedret.

Trine Skei Grande (V): Hvordan var kontakten med departementet i den tiden du var styreleder? Hvordan syntes du det utførte sin eierstyring?

Sigmund Thue: Jo, jeg synes at vi hadde et veldig nært samarbeid med departementet. Departementet grep inn og ga oss råd, og vi søkte råd i en god del spørsmål. Jeg vil særlig nevne et eksempel fra den perioden hvor automatrettssakene gikk. Da var det et poeng at man ikke skulle øke markedsføringen i Norsk Tipping, fordi man ikke ønsket å øke spillet i en opphetet situasjon, som det var da, og derfor har selve den kjøpte markedsføringen i den perioden gått ned, i to-tre år.

Trine Skei Grande (V): Tidligere statsråd sa her at man ikke så det som viktig å diskutere med Norsk Tipping andelen som ble brukt til sponsor. Det ligger ikke noen myndighetsbestemmelse fra Stortinget om at Norsk Tipping skal drive noen utstrakt sponsorvirksomhet. Men hvor syns du grensen går for hva man kan gjøre på sponsor, og hva man ikke kan gjøre?

Sigmund Thue: Riksrevisjonen sier at Norsk Tipping tildelte sponsormidler. Det er jo helt feil. Norsk Tipping tildelte ikke noen sponsormidler. Norsk Tipping kjøpte sponsoravtaler fordi det forretningsmessig var fornuftig å gjøre det, og hvis det ikke var forretningsmessig fornuftig å gjøre det, kunne verken styret eller Norsk Tipping inngå slike avtaler. Slik at sponsingen var en del av den markedsføringen som man gjorde totalt sett av virksomheten i Norsk Tipping, for å skaffe mer inntekter til de gode formål. Og vi vet jo at f.eks. når det er jackpot og man kjører 1 mill. kr mer i ekstra markedsføring, får man 10 mill. kr mer i omsetning, og resultatet er 30 pst. av det, altså 1 mill. kr i innsats i økt markedsføring gir 3 mill. kr i bedre resultat. Så dette blir en balansegang om hvordan man skal gjøre det, og det som da er noe av problemstillingen med hensyn til Riksrevisjonens rapport, er at den stuper inn i kostnadsbildet uten at den ser på hvilke konsekvenser det har at man har brukt disse pengene – har omsetningen økt, og har resultatet bedret seg?

Trine Skei Grande (V): Men markedsføringen var på en måte regulert av både forbrukerlovgivning og Lotteritilsynets tilsyn. Men sponsorvirksomheten, hvor var rammene gitt for sponsorvirksomheten?

Sigmund Thue: Nei, det var vel ikke – det var opp til styret, eller selskapet, å foreta en vurdering av det, for sponsingen ble sett på som en del av markedsføringsbudsjettet, eller markedsføringen, det totale kommunikasjonsbudskapet som Norsk Tipping skulle ha ut. Og da er det klart at enkelte av sponsorkontraktene er mer effektive som markedsføringsorgan enn det å kjøpe annonser på TV 2, f.eks.

Trine Skei Grande (V): Men ser ikke du som da styreleder i Norsk Tipping at den måten å gjennomføre sponsing på også er en forfordeling av noen felter innenfor frivilligheten, da noen felter blir sett på som veldig effektive i markedsføring, mens noen andre felter, som kanskje ikke er fullt så sexy på TV-skjermen, da får mindre penger, fordi de ikke er så gode å bruke i markedsføring? Hadde dere ingen vurdering av det?

Sigmund Thue: Jo, vi hadde vurdering ut fra hva som er kommersielt forsvarlig å gjøre. Og det er klart at der hvor man får mest igjen for innsatsen på pengene på sponsing, de avtalene kan man inngå, og hvis man verken blir synlig eller på annen måte bedrer sin profil, har ikke Norsk Tipping anledning til å gå inn på slike sponsingsprosjekter, for da er man med på å fordele penger som skulle ha gått til overskuddsfordeling, og det har ikke vi noe med.

Trine Skei Grande (V): Men ser ikke du at det griper inn i fordelingen mellom de frivillige organisasjonene når noen har en stor markedsføringsverdi, slik som f.eks. noen deler av idretten, mens 4H og Speideren har litt begrenset markedsføringskapasitet og da får mindre av de midlene som man egentlig skal fordele via statsbudsjettet?

Sigmund Thue: Jo, men vi som styre har ikke noe med den vurderingen å gjøre. Vi skal gjøre de forretningsmessige disposisjoner, og hvis man da mener fra eier eller fra reguleringsmyndighet at man ikke skal gjøre dette, er sikkert Norsk Tipping lydhør for det. For vårt mandat var knyttet til forretningsmessige disposisjoner, og utover det kunne vi ikke gå.

Trine Skei Grande (V): Men hendte det at du sjekket med departementet om hvorvidt dere beveget dere på disse grensene? Og hvem var det som foretok de vurderingene av hva som var forretningsmessig riktig?

Sigmund Thue: Det var jo en vurdering som administrasjonen gjorde, som foretok en innstilling overfor styret som satte rammene for hvor mye midler man kunne bruke i sponsing.

Trine Skei Grande (V): Tilbake til internkontrollen – jeg har bare 2 minutter igjen. Ser du nå i ettertid at det er noen grep du kunne ha gjort som styreleder for å unngå noen av de avsløringene som vi nå har fått? Og er det grep som ble gjort i din tid som styreleder, som var for å forbedre internkontrollen?

Sigmund Thue: Ja, det jobbet vi hele tiden med, å forbedre internkontrollen.

Trine Skei Grande (V): Kan du være litt konkret på hva dere gjorde?

Sigmund Thue: Ja, altså, for det første ga vi ut en samfunnsrapport, fra 2004 av, som beskrev nøyaktig hvordan vi forvaltet vårt samfunnsansvar, hva vi hadde gjort, og hva vi hadde planer om å gjøre neste år. Det var ett tiltak. I tillegg hadde vi også en kapasitetsmangel – og det var dere inne på i sted – på innkjøpsreglements-håndtering. Det innskjerpet vi, og vi bygget opp kapasitet for å kunne tilpasse oss regelverket. Men der er det da den situasjon at Norsk Tipping var ikke undergitt de offentlige innkjøpsreglene før 2005, og da hadde vi altså ingen avdeling som var kjent med reglene, vi hadde ingen kompetanse, vi hadde ikke folk som kunne håndtere dette. Vi bygget opp den avdelingen for at vi skulle kunne takle den dramatiske overgangen det var å gå over fra å være innkjøper uten å bruke offentlige innkjøpsregler.

Trine Skei Grande (V): Og du mener at alle reglene ble fulgt, f.eks. ved innkjøp av automatene, og at dere hadde nok kompetanse til å ivareta det på en skikkelig måte?

Sigmund Thue: Jeg skal ikke nå uttale meg for mye om innkjøp av automatene, for der er det i gang en gransking, så det får vi kanskje komme tilbake til. Men jeg er i alle fall i dag ikke kjent med at det var regelbrudd i forhold til offentlige anskaffelser. Det hadde vi revisjon på. Vi engasjerte Ernst & Young til å gå inn og se på det, og de

konkluderte med at det innkjøpet var i overensstemmelse med regelverket.

Møtelederen: Takk for det. Der er tiden i praksis ute, og det er Arbeiderpartiets tur til å stille spørsmål. Jeg gir ordet til Marit Nybakk, som har inntil 5 minutter til disposisjon. Vær så god.

Marit Nybakk (A): Takk skal du ha, komitéleder.

Til tidligere styreleder: Du var altså styreleder for et statlig aksjeselskap med store inntekter. Det inntrykket som vi sitter med etter å ha gått gjennom Riksrevisjonens rapport, og for så vidt også av mediebildet, er at vi har et selskap der administrerende direktør i økende grad ble en slags konge på haugen, hvis det går an å bruke det uttrykket, med en lettere stormannsgalskap, som i økende grad blandet privat økonomi med selskapets økonomi. Der mener jeg at gartnersaken bare er en liten del av dette. Vi ser altså ukultur, manglende sporbarhet og åpenhet. Da er mitt spørsmål: Hadde administrerende direktør for stort handlingsrom? Og da er det igjen fristende å gjenta det spørsmålet som har vært stilt, om internkontroll. For dette mener jeg er noe av hovedsaken i denne rapporten.

Sigmund Thue: Vi hadde et system i forhold til evaluering av administrasjonsordningen i Norsk Tipping én gang i året, og derunder vurdering av administrerende direktør og den jobben han gjorde i denne perioden. Med i disse vurderingene var ansattrepresentanter, som satt i styret. I tillegg hadde vi møte årlig med hele tillitsmannsapparatet i Norsk Tipping. Vi fikk ikke noen signaler som skulle tilsi at det var behov for å foreta korrigerende tiltak. Vi fikk det ikke fra Riksrevisjonen ved at de sa at internkontrollen ikke var god nok. Vi fikk det ikke fra tillitsmannsapparatet. Vi fikk det ikke fra de ansatte, og vi fikk det heller ikke andre veier. Da vi fikk det, i 2007, og vi skjønnte at her var bildet noe annet enn det vi hadde levd med, handlet styret umiddelbart, og administrerende direktør måtte gå.

Marit Nybakk (A): Det er altså slik at administrerende direktør hadde verv – noe jeg for øvrig tror han fortsatt har – som honorær konsul for Sverige, av en eller annen merkelig grunn. Det var selvfølgelig et verv av ren privat karakter, men konsulatet hadde adresse Norsk Tipping, og en sekretær i Norsk Tipping utførte sekretær oppgaver for konsulen. Var styreleder kjent med dette?

Sigmund Thue: Ja. Dette var jo noe som oppsto før min tid som styreleder. Selv om jeg har sittet der lenge, var dette altså en historie som var før min tid. Da var det etablert en praksis som jeg ikke så noen grunn til at vi behøvde å gripe inn i, for dette var ikke omfattende oppgaver. Det var å utstede et pass, når det var gått ut, for svensker, og så var det å hjelpe dem hvis de kom i vanskeligheter. Det var svært få oppgaver, ikke noe bebyrdende.

Marit Nybakk (A): Men vel neppe noe særlig for Norsk Tipping.

Det kan sikkert anføres at det kan være greit at administrerende direktør var president i World Lottery Association, men det er vittrig slik at Norsk Tipping har betalt mange millioner kroner til hans utgifter i den anledning. Blant annet ble Norsk Tipping fakturert 4,2 mill. kr for en sekretær som Nordby brukte i den forbindelse. Er dette også ting som hele tiden var klarert med styret?

Sigmund Thue: Det var klarert med styret at apparatet rundt ham som følge av denne omfattende jobben, skulle styrkes. Det var også avtalt at det skulle være en refusjonsordning fra World Lottery Association for kostnadsbildet. Jeg ser av Riksrevisjonens rapport at det er noe som ikke er søkt refundert, og at man ikke klarer å finne ut av hvorfor det ikke er søkt refundert. Og det kan jeg ikke svare på, jeg heller.

Marit Nybakk (A): Var styreleder kjent med at Nordby i perioden 2000–2007 hadde over 30 verv, hvorav halvparten var private, og at han hadde i snitt 102 fraværsganger pr. år på grunn av reise? Ble noe av dette også dekket av Norsk Tipping?

Sigmund Thue: Ja, i den utstrekning reisefraværet skyldtes utøvelse av embets medfør blir det jo dekket på vanlig måte, men hvis det var av andre grunner... Det var jo en del av dette som også ble dekket av World Lottery Association.

Jeg var kjent med at han hadde et stort fravær. Det var hele organisasjonen kjent med, det var styret kjent med, og det var klarert med styret. Vi fikk ikke på noe tidspunkt signaler om at det skapte problemer for styringen av Norsk Tipping.

Marit Nybakk (A): Det måtte altså en «whistleblower» eller en varsler til for at disse tingene skulle komme opp til overflaten. Én ting er nå internkontrollen, men hvordan vurderer du den løpende bedriftsrevisjonen av selskapet?

Møtelederen: Der er tiden ute, men Thue får inntil 10 sekunder til å komme med et kort svar. Vær så god.

Sigmund Thue: Jeg er kritisk til den. Det foreligger stort sett rene revisjonsberetninger uten at det er tatt opp veldig mange av de spørsmålene som nå dukker opp igjen inntil ti år etterpå.

Møtelederen: Takk for det.

Da er det Fremskrittspartiets tur, og det er Ulf Erik Knudsen som nå har 5 minutter til disposisjon. Vær så god.

Ulf Erik Knudsen (FrP): Takk, leder.

I forbindelse med økningen av de private automatene mener jeg at styreleder sa at Norsk Tippings styre ikke hadde noen mening om dette med automater. Men så foreligger det, så vidt jeg skjønner, et vedtak fra styret i mars 1998 hvor man sier at man skal inn på spilleterminal- og

automatmarkedet innen år 2000. Disse tingene står jo diametralt mot hverandre. Samtidig hevdes det overfor oss at Norsk Tipping har hatt kontakt med de store aktørene innenfor frivillig sektor. Man har lagt en egen presse-, PR- og markedsstrategi for å knekke det private automatmarkedet. Og man har hatt kontakt med departementet om hvordan dette skal stoppes.

Er disse opplysningene helt feil, eller er dette noe som kan bekreftes av tidligere styreleder?

Sigmund Thue: Nå har ikke jeg sjekket ordlyden i vedtaket fra 1998 til dette møtet, men jeg mener at det som står i vedtaket, er at hvis myndighetene ønsker det, kan Norsk Tipping være operatør for automater – slik at vi i prinsippet ikke hadde noen mening om det spørsmålet. Hvis myndighetene ville at Norsk Tipping skulle være operatør, var Norsk Tipping beredt til å bli det.

Når det gjelder den andre problemstillingen, om man hadde møter med organisasjoner om dette, så er situasjonen slik at man ble kontaktet av Redningsselskapet, man ble kontaktet av Røde Kors, som ønsket å samtale om denne saken, og man gikk deretter og informerte departementet om disse samtalene. Noe mer kom det ikke ut av dette.

Ulf Erik Knudsen (FrP): Og man la en presse-, PR- og markedsstrategi for å knekke det private markedet?

Sigmund Thue: Nei, det er ikke riktig.

Ulf Erik Knudsen (FrP): I pressemeldingen fra Norsk Tipping den 12. januar 2010 sies det:

«Dessverre viser det seg at det kan ha eksistert en ukultur i det øvre sjikt i organisasjonen i perioden som har vært gjenstand for revisjon. Dette går på ting som manglende habilitet og armlengdes avstand i forhold til leverandørsiden, kostnadsfokus og økonomiske disposisjoner, handlinger utover fullmakter gitt av styret og informasjon til styret.»

Spørsmål a: Er du enig i denne beskrivelsen? Og spørsmål b: Var du en sentral del av denne kulturen?

Sigmund Thue: Jeg tar det siste først: Jeg var den øverste ansvarlige for Norsk Tipping i forhold til eier i denne perioden.

Jeg er ikke enig i beskrivelsen, i det som står der, men jeg registrerer at det nye styret har den oppfatning. Det er helt klart at Norsk Tipping kunne ha hatt bedre systemer – det viser rapporten. Jeg skal ikke bestride det. Men på mange områder – og særlig de økonomiske vurderingene som ligger i rapporten – mener jeg at den tar feil. Den tar feil i at det foreligger krysssubsidiering i forbindelse med datterselskaper – noe som er i strid med EØS-reglene. Det gjør det ikke. Det foreligger riktignok forretningsmessige disposisjoner som er foretatt i denne perioden, som gjør at man stiller til disposisjon midler i en oppbyggingsfase. Da er det slik at enkelte ganger er man i en oppbyggingsfase, og så kommer høstingsperioden etterpå.

Ulf Erik Knudsen (FrP): Grunnen til at jeg stiller spørsmålet om du selv var en sentral del av denne virksomheten, er at jeg er blitt forelagt informasjon som sier at du eier 22 pst. av et rådgivningsselskap, Thue & Selvaag, som har hatt oppdrag for Norsk Tipping. I tillegg er direktøren i dette selskapet gift med en som er svært sentral i selskapet Essnet, hvilket skulle tilsi at det her er snakk om at man har hatt gode kontakter og vært en meget sentral del av den kulturen som styret i Norsk Tipping nå sier går på ting som «manglende habilitet og manglende armlengdes avstand i forhold til leverandørsiden», osv.

Sigmund Thue: Det kunne ha vært greit, dette, hvis det ikke hadde vært slik at jeg har erklært meg inhabil i alle de sakene som har berørt dette. Jeg har ikke deltatt i behandlingen. Saken ble tatt opp av meg overfor Kulturdepartementet på det tidspunkt da jeg ble spurt om å bli styreleder i Norsk Tipping – skriftlig – og Kulturdepartementet sa at det var greit. Riksrevisjonen har vært informert, og så vidt jeg skjønner, har også Stortinget av statsråden blitt informert om dette – uten at det har vært flere bemerkninger til den siden.

Møtelederen: Takk for det.

Da er det Høyres tur, Per-Kristian Foss har 5 minutter til disposisjon.

Per-Kristian Foss (H): Du kom med ganske sterk kritikk av Riksrevisjonen for at de aldri har påpekt det de nå skriver i rapporten. Da går jeg tilbake til Riksrevisjonens rapport om regnskapet for 2005 – som ble levert i 2006 – hvor de bl.a. påpeker, sammen med en del andre ting, mangel på etterlevelse av regelverket for offentlige anskaffelser. I rapporten året etter, 2007, påpeker de mangelfull konkurranseutsetting, habilitets- og interessekonflikter, leveranser uten skriftlig kontrakt, overskridelser av fullmakter, mangelfull etterlevelse av systemer og rutiner for anskaffelsesprosessen, og de setter også spørsmålsteget ved toppledelsens oppmerksomhet om disse tiltakene.

Fastholder du fortsatt at den kritikken som de nå kom med, var ukjent i 2006, 2007 og 2008 for deg, eller for styret?

Sigmund Thue: Nei, vi leste Riksrevisjonens rapporter og kommentarer. Disse ble tatt opp i de årlige møtene. Det foreligger svar fra Norsk Tipping på alle de forholdene som Riksrevisjonen tok opp, og det er beskrevet hvilke tiltak man treffer for å forbedre seg.

Per-Kristian Foss (H): Samtidig påpeker Riksrevisjonen at det ikke blir bedre – altså fra 2006-rapporten til 2007 og 2008 fremgår det at kritikken er forsterket opp gjennom disse årene. Og da kan jo ikke etterlevelsen av Riksrevisjonens kritikk være tilfredsstillende – eller sagt på en annen måte: Var dere uenig i kritikken?

Sigmund Thue: Når det gjelder enkeltsaker, når det gjelder offentlige anskaffelser, sa jeg i sted at Norsk Tipping var ikke undergitt regler for offentlige anskaffelser.

Per-Kristian Foss (H): Det er greit. Men jeg har sitert fra 2006.

Sigmund Thue: Ja. Hvis jeg ikke husker Riksrevisjonens bemerkninger feil, så ramser Riksrevisjonen opp de tiltakene som er truffet. Og Riksrevisjonen sier at man sier seg tilfreds med den utvikling som er i saken når det gjelder offentlige anskaffelser, for man beskriver hva man nå gjør for at dette skal rettes. Jeg har det med meg, så jeg kan sikkert finne det fram, men jeg er ganske sikker på at Riksrevisjonen gir uttrykk for at man er tilfreds med den utviklingen som skjer.

Per-Kristian Foss (H): Det virker ikke slik, for hvis man leser rapporten for 2007-regnskapet – avgitt i 2008 – så er kritikken for manglende etterlevelse av det offentlige anskaffelsesregelverket forsterket i denne rapporten. Så der tror jeg din hukommelse svikter litt.

Sigmund Thue: Ja vel ...

Per-Kristian Foss (H): Så et spørsmål om du som styreleder mener at det å kjøpe tjenester av selskaper der ansatte – og til dels ledende ansatte – var eiere, er etisk forsvarlig?

Sigmund Thue: Det er helt avhengig av hvordan innkjøpet foregår. Hvis man har habilitetsreglene under huden og innretter seg etter det, kan jeg ikke se at det er noe slags yrkesforbud mot å kjøpe, selv om det skulle være ansatte som har en posisjon i et selskap. Men det er klart at da er man avhengig av å praktisere habilitetsreglene strengt, slik at det ivaretas.

Per-Kristian Foss (H): Det betyr altså at administrerende direktør aldri forberedte saker om innkjøp i selskaper der han selv var aksjonær?

Sigmund Thue: Jeg kan ikke huske en sak, og jeg kan ikke huske at det står noe om det i Riksrevisjonens rapport heller.

Per-Kristian Foss (H): Så du er helt sikker på at administrerende direktør aldri var i en slik inhabilitetssituasjon?

Sigmund Thue: Jeg har sagt om det som fortsatt er under granskning, at der er det en del informasjon som gjør at vi, hvis vi hadde visst det, antagelig hadde erklært administrerende direktør inhabil i å behandle noen saker.

Per-Kristian Foss (H): Ok – takk.

Sigmund Thue: Men på det tidspunktet var vi ikke kjent med det.

Per-Kristian Foss (H): Et litt annet spørsmål gjelder kontakten med departementet – nå snakker jeg om perioden under Trond Giskes statsråd tid. Var det mye kon-

takt med departementet utover generalforsamlingene, eller mellom generalforsamlingene?

Sigmund Thue: Ja, det var en del. Det er jo ikke riktig, den diskusjonen som dere hadde i sted, om generalforsamling/ikke generalforsamling – altså ...

Per-Kristian Foss (H): Nei, men det var bare det som gjaldt spørsmålet nå: Var kontakten med departementet begrenset til én embetsmann eller til et lite antall embetsmenn?

Sigmund Thue: Nei, det var det ikke. Det var jo begrenset til den avdelingen som håndterte Norsk Tipping-saker i departementet.

Per-Kristian Foss (H): Husker du hvem – hvem var den fremste representanten som dere møtte fra departementet jevnlig?

Sigmund Thue: Ja, det var jo Henning Gorholt, som ekspedisjonssjef ...

Per-Kristian Foss (H): Kan du gjenta det?

Sigmund Thue: Gorholt, som ekspedisjonssjef, Steinar Lien, som var underdirektør, og Tesaker, som var her i sted.

Møtelederen: Da er tiden ute. Takk for det.

Jeg vil minne om at en må snakke inn i mikrofonen, slik at det går ut til alle seerne på Internett og intern-tv.

Neste parti ut er Sosialistisk Venstreparti. Hallgeir H. Langeland har 5 minutter til disposisjon, vær så god.

Hallgeir H. Langeland (SV): Takk for det, leiar.

Eit spørsmål knytt opp til den 6. mars og rapporten, som du stadig vekk vender tilbake til: Du sa at Riksrevisjonen tok opp bagatellmessige saker, og at du nesten ikkje såg nokon vits i å ta omsyn til dei i det heile. Kan du gå litt meir inn i det?

Sigmund Thue: Hvis du har oppfattet det, har jeg ikke sagt det slik – iallfall ikke ment det. Det jeg sa, var at da Riksrevisjonen hadde kommentarer til internkontrollen som de ville ta opp, i 2006, var det av en slik karakter at de ikke ville bry styret med det engang, for det står i referatet og protokollen fra møtet at de ville ta opp disse spørsmålene med administrasjonen. Og det ga de uttrykk for i et styremøte, mens de for øvrig sa at internkontrollen var god i Norsk Tipping.

Hallgeir H. Langeland (SV): Men av kva slags karakter var desse sakene?

Sigmund Thue: Det var bl.a., som Foss har vært inne på, innkjøpsregler, og der må vi bare erkjenne at det var vi, som jeg har sagt flere ganger, ikke gode på. Vi hadde ikke noe apparat som var flink nok til å håndtere dette i

en startfase, for det var helt nytt for Norsk Tipping at vi skulle bli undergitt regler for offentlige anskaffelser. Så det krevde tid og overgangstid, for vi hadde mellom 1 000 og 1 500 leverandører og en masse løpende avtaler. Alle disse skulle ut på offentlige anbud, og det er klart at det hadde vi ikke kapasitet til å håndtere. Det var vi ikke gode nok på, så det aksepterer vi. Og jeg unnskylder det ikke, for det foreligger styreprotokollater som sier at administrasjonen må innskjerpe dette, men jeg prøver å forklare bakgrunnen for at det ble sånn. Det var en hovedproblemstilling, og det var en rekke punkter som Riksrevisjonen tok opp knyttet nettopp til disse forholdene, og som da ble besvart dels med at man la seg helt flat, og dels med at man forklarte hvorfor det var blitt slik.

Hallgeir H. Langeland (SV): Ja, no kom du med orda sjølv: leggja seg flat. Det er noko me kjenner til i politiken, det svarer seg som regel, men det verkar ikkje på meg som om du som tidlegare styreleiar legg deg flat. Tvert imot oppfattar eg deg slik at det er Riksrevisjonen sjølv som burde leggja seg flat. Kva kommenterer du det med?

Sigmund Thue: Jeg kommenterer det med at Riksrevisjonen av meget forståelige grunner er opptatt av habilitet. Det som jeg savner, bl.a. i rapportene, er at de vurderer sin egen habilitet når de avgir den siste rapporten, for de har sittet med ansvaret for revisjonen av dette selskapet, og veldig mange av de punktene de tar opp nå, har ikke vært inne i revisjonsanmerkninger underveis. Det er klart at da kan rapporten på en måte også være en slags dokumentasjon på ting de ikke så og ikke tok opp på det tidspunktet de burde ha sett det og burde ha tatt det opp.

Hallgeir H. Langeland (SV): Då oppfattar eg det slik at du meiner det er Riksrevisjonen som er problemet, og ikkje du.

Sigmund Thue: Nei, det mener jeg ikke. Jeg har ansvaret for det som har skjedd i Norsk Tipping i denne perioden, det er det ingen tvil om, men jeg har ikke ansvaret for revisjonshandlingene.

Hallgeir H. Langeland (SV): Eg har ikkje fleire spørsmål.

Møtelederen: Takk for det.

Da er det Senterpartiets tur, og det er Ola Borten Moe, som har inntil 5 minutter til disposisjon. Vær så god, Ola Borten Moe.

Ola Borten Moe (Sp): Takk, leder.

Jeg skal følge opp litt der Langeland slapp, og det handler om bruken av revisjonsrapporter, eller av internrevisjon som et støtteverktøy for å drive virksomheten videre. Altså: Hvordan opplevde du kvaliteten på revisjonsarbeidet i den tiden du var styreleder, og hvordan ble det brukt?

Sigmund Thue: Når vi fikk kommentarer som ble tatt opp av Riksrevisjonen underveis, ble de håndtert på den

måten at alle de sakene som da var brakt på bordet, ble skriftlig utredet, forelagt styret, og deretter ble det utarbeidet et svar til Riksrevisjonen på de spørsmålene som var reist, med en angivelse av hvilke tiltak man traff for å kunne rette opp i de spørsmålene som var reist fra Riksrevisjonen – i den utstrekning spørsmålene da krevde en handling av forbedrende karakter.

Ola Borten Moe (Sp): Er det noen av de forholdene som revisjonen pekte på, som du i ettertid ser at du burde ha fulgt tettere og nøyere opp?

Sigmund Thue: Ja, jeg har jo sagt offentlig at gartneravtalen burde vi aldri ha gått inn i, bedømt med blikket i dag, men det dreide seg altså om å refundere 4 000 kr, som skulle være Norsk Tippings kostnader. Det var jo ikke akkurat det som sto fremst i pannebrasken når vi skulle drive internkontroll i Norsk Tipping, i et selskap med en omsetning på 10 milliarder kr. Men jeg tar gjerne selvkritikk på det. Jeg skal ikke bruke tiden på å forklare mitt syn på en del av beskrivelsene i Riksrevisjonen rundt de forholdene, men den er ikke korrekt. Det kan jeg si nå.

Ola Borten Moe (Sp): Så et siste spørsmål. Du problematiserer det selv, og statsråden problematiserte det delvis tidligere, nemlig habiliteten til Riksrevisjonen. Det er det på sett og vis vår jobb å ha en oppfatning om til slutt. Men er det din oppfatning at ting kunne ha vært bedre eller annerledes eller vært tatt tidligere tak i hvis den hadde vært et bedre – mener du at man kunne ha gjort et kvalitativt bedre arbeid som revisor for Norsk Tipping i en tidligere fase?

Sigmund Thue: Ja, det ligger vel implisitt i det jeg har sagt, at jeg mener det. Jeg sitter i en del andre styrever og ser hvordan de store revisjonsselskapene håndterer revisjon, og da ikke slik som Riksrevisjonen, som synes kun å være opptatt av kostnadstall istedenfor å se på og bedømme forretningsmessige disposisjoner. Og når man har trukket fram en del av de disposisjonene som ligger der – dette eiendomskjøpet, vi har aldri hørt at det skulle være et problem. Det er tre styrever som har vurdert verdien av dette. Ingen har kommet på ideen at man skulle nedskrive verdien, hvilket man hadde plikt til å gjøre hvis det var kjøpt til overpris. Sponheims styre har nettopp avlagt et regnskap hvor de ikke har gjort det. Sigbjørn Johnsens styre har ikke gjort det, og de styrene jeg satt i, har ikke gjort det. Altså: Vi hadde ikke hørt om denne problemstillingen før nå.

En del av beskrivelsene rundt Buypass er etter min oppfatning ikke korrekte, og hvis Riksrevisjonen hadde lest hva Norsk Tipping skriver av faktumbeskrivelser rundt driften av Buypass, kunne de etter min oppfatning ikke ha opprettholdt det som er konklusjonen. Men de har ikke tatt inn over seg korrigerende opplysninger som nå bl.a. ligger i tilsvaret fra Norsk Tipping, som er inntatt som vedlegg til rapporten. Det tilsvaret forelå før Riksrevisjonen avga sin rapport, og de burde ha skrevet det inn i rapporten og tatt hensyn til det. Det har de ikke gjort.

Ola Borten Moe (Sp): Jeg har ingen flere spørsmål.

Møtelederen: Takk for det.

Da er det Kristelig Folkepartis tur, og det er Hans Olav Syversen, som har 5 minutter til disposisjon. Vær så god, Syversen.

Hans Olav Syversen (KrF): Takk for det.

Du har tidligere vært inne på at i og med at man ble underlagt det offentlige anskaffelsesregelverket, fikk man en del utfordringer. Vi er vel også enige om at når det gjelder en såpass pengesterk aktør som Norsk Tipping, er det ganske attraktivt å komme i posisjon til å være partner på ulike nivåer med Norsk Tipping. Så mitt spørsmål er: Tyder ikke dette på at man hadde et for svakt blikk på dette med anskaffelser før man ble undergitt lov om offentlige anskaffelser? For selskapet som sådant må det vel også før den tid ha vært svært viktig å ha gode rutiner for å sikre at man som en såpass pengesterk aktør ikke ble utsatt for utro tjenere.

Sigmund Thue: Man hadde systemer for å avsløre utro tjenere. Vi har en egen sikkerhetsavdeling bl.a. i Norsk Tipping som arbeider med dette hver dag. Når det gjelder det at vi skulle ha rutiner for innkjøp før vi hadde statlige regler, hadde vi jo det også, men vi hadde konkurranse bare på en del av leveransene og ikke på hele spekteret. Og det som ble den dramatiske endringen, var at alle avtaler over 500 000 kr – eller i prinsippet alle avtaler – skal ut i offentlig konkurranse. Det var det som på mange måter skapte en veldig vanskelig administrativ håndterbar situasjon i overgangsfasen. Der var vi ikke gode nok. Der klarte vi ikke å bygge opp kapasitet fort nok til å håndtere de utfordringene som det innebar. Men vi hadde altså systemer også i forkant av dette som var ...

Hans Olav Syversen (KrF): Men det var omfanget som ble utfordringen?

Sigmund Thue: Ja, det var omfanget og måten. Det å sende ut på offentlige anbud krever en helt annen prosedyre enn det som man gjør hvis man ikke er underlagt reglene for offentlige anbud.

Hans Olav Syversen (KrF): Det var en beskrivelse her tidligere i spørsmålsrunden om generalforsamling eller ikke generalforsamling. Da ble det ikke tid til å komme noe nærmere inn på det. Men jeg gir deg nå mulighet til å si noen ord om det.

Sigmund Thue: Endringen var at det for så vidt ble formalisert med generalforsamling, som da foregikk i lukket rom, i 2005. Men før det hadde man årsmøte hvor man avla og rapporterte regnskapet, hvor revisor leste sin årsberetning, og hvor man godkjente regnskapet. Det var offentlige møter hvor det kunne være et par hundre stykker til stede, fordi det var et ledd i et årsmøte med andre temaer også. Men formelt sett gjennomgikk man der både regnskapet og årsberetningen fra styret, og man gjennom-

gikk revisjonsberetningen og fikk en formell godkjenning i årsmøtet. Forskjellen er at etter 2005 gikk man i et lukket rom og formaliserte dette i en generalforsamling.

Hans Olav Syversen (KrF): Så i realiteten var det i grunnen ikke så stor forskjell. Så til det siste spørsmålet fra min side, dette med dialogen med Riksrevisjonen. Sann som jeg oppfatter deg, mener du at de er veldig ensidige i hva de er opptatt av når det gjelder driften av Norsk Tipping. Har du noen eksempler på at dere har tatt opp med revisjonen i din tid spørsmål av mer forretningsvurderende karakter og ikke følt at man har hatt noen mulighet for den dialog med revisor som dere mente man burde ha?

Sigmund Thue: I farten kommer jeg på én situasjon, og det var i forbindelse med administrerende direktørs fratreden, hvor jeg konsulterte Riksrevisjonen. Som dere sikkert husker, var det noen spørsmål om konsulentavtaler knyttet til det. Jeg reiste da spørsmål overfor Riksrevisjonen om hvordan man skulle håndtere dette, og fikk da svar tilbake om at det er styrets oppgave, og vi gir ikke noe forhåndstilsagn. Det var for så vidt greit, det, men det var ikke noen dialog. Det var en påpeking av et formelt ansvar. Det var klart det var styrets ansvar, og vi håndterte det deretter.

Møtelederen: Da er det lagt inn fem minutter til oppklarende spørsmål. Av erfaring presiserer jeg at oppklarende spørsmål skal være korte og presise og oppklarende, bidra til oppklaring, og det er også viktig at svareren er så kort og konkret som mulig. Først har saksordfører Trine Skei Grande tegnet seg.

Trine Skei Grande (V): Det er tydelig at den eneste kritikken du er enig i i Riksrevisjonens rapport, gjelder gartneravtalen. Men vi har hatt en prosess som viser en bedrift med en grunnleggende ukultur på mange områder. Vi har avslørt underlige disposisjoner, alt fra lotteri i Israel til andre rause avtaler som ikke har noe å gjøre med aktiviteten til Norsk Tipping. Spørsmålet er egentlig ganske enkelt: Synes du at din tid som styreleder har styrket synet på Norsk Tipping, og at de disposisjonene du har vært med på å gjøre, har styrket tilliten til Norsk Tipping i det norske folket?

Sigmund Thue: Jeg synes at komitélederen nå er ganske unøyaktig og upresis i det som det blir spurt om. Men jeg kan for så vidt godt svare at når vi nå i ettertid ser Riksrevisjonens rapport, er det klart at det ikke har styrket Norsk Tippings omdømme. Samtidig vil jeg bare peke på at Norsk Tipping var et av de selskapene som var på topp i alle omdømmemålinger i denne perioden. Vi fikk priser for godt lederskap, til og med europeiske priser, i den perioden. Så iallfall omverdenen, slik man da håndterte saken, oppfattet Norsk Tipping som tillitskapende. Man hadde tillit til det, og man mente at det hadde et godt omdømme. Ellers hadde vi aldri fått disse prisene.

Møtelederen: For referatets del – det var neppe komitélederen som var unøyaktig, for han sitter her.

Neste er Martin Kolberg, vær så god.

Martin Kolberg (A): Du sa at du ikke hadde tid til å komme inn på styrets forhold til gartneravtalen. Det er konkret omtalt i rapporten. Det sies her at det kanskje var en avtale som bare var inngått med styreleder. Hva er din konkrete kommentar til det ettersom gartneravtalen i denne saken har den symboleffekten som den har på mange måter? Hvis – og da sier jeg hvis – det er slik at du har en korrigerende opplysning, er det viktig, selvfølgelig. Men jeg vil også tillate meg å legge til: Hvordan kunne dette utvikle seg slik som det er blitt, og dokumentert, uten at styret og du visste om det?

Sigmund Thue: Det er helt feil at dette var en avtale som jeg gjorde personlig. Jeg kunne ikke på vegne av Norsk Tipping inngå en eneste avtale. Jeg hadde ikke fullmakt til det. Det står i brevet til Nordby fra 14. juli at saken har vært drøftet i forbindelse med styremøtet som var 22. juni 2000. Det jeg gjorde, var at jeg effektuerte en felles forståelse som man hadde arbeidet seg fram til i styremøtet 22. juni. Så det er helt feil at dette er en personlig avtale som jeg har utvirket.

I tillegg kritiseres jeg for at jeg ikke erklærte meg inhabil i saken da den kom opp i 2007. Da vet Riksrevisjonen veldig godt – for jeg har personlig overlevert dem et notat som viser dette – at jeg tok opp med styret hvorvidt jeg var inhabil til å håndtere saken. Styret mente at det var jeg ikke. Det innrettet jeg meg etter. Det synes jeg Riksrevisjonen kunne ha vært stor nok til å gjengi i sin rapport.

Hvordan dette kunne utvikle seg som det gjorde, har flere enn meg spurt seg om. Det er en vitterlig kjensgjerning at dette var totalt ukjent for styret fram til varsleren kom med saken. Det har gått sju år hvor revisjonen har gjennomgått alle disse tingene, uten at de har oppdaget det. Vi hadde ingen indikasjoner – iallfall hadde ikke jeg personlig noen indikasjoner – på at det ikke var vaktmesteren som gikk opp til Reidar Nordby, klippet plenen hans og fikk kompensasjon for det.

Martin Kolberg (A): Altså Norsk Tippings vaktmester?

Sigmund Thue: Ja.

Møtelederen: Da er det Ulf Erik Knudsens tur til å stille tilleggsspørsmål – vær så god.

Ulf Erik Knudsen (FrP): I forhold til den strategien som Norsk Tipping åpenbart har hatt for å knekke private konkurrenter, skrev Trygve Hegnar den 23. juni i fjor:

«Noe av det styggeste i Norsk Tippings arroganse og maktutøvelse er hvordan enkeltpersoner (bl.a. Egil Drillo Olsen) og klubber er blitt presset hvis de har forsøkt å etablere samarbeid med mulige konkurrenter til Norsk Tipping. En telefon fra Norsk Tipping til Norges Fotballforbund er nok, og alle legger seg flate. Alle vil

ha penger fra Norsk Tipping og ingen vil bli uvenner med Norsk Tipping.»

Dette høres ut som en ganske rå maktutøvelse. Er du kjent med denne virksomheten og måten å behandle konkurrenter på? Synes du at det er en måte å drive på som hører hjemme i en offentlig virksomhet med samfunnsansvar?

Møtelederen: Nå har Thue ca. 20 sekunder å svare på.

Sigmund Thue: Jeg er jo kjent med dette fra media, og jeg er kjent med den omtalen. Jeg mener den er uriktig. Det som var forholdet, var at de som utførte denne markedsføringen, gjorde det i strid med norsk lov.

Møtelederen: Takk for det. Da er tiden ute, og du får anledning til en kort oppsummering dersom du ønsker det, på inntil 3 minutter. Vær så god, Sigmund Thue.

Sigmund Thue: Som komiteen sikkert har oppfattet, har jeg på enkelte punkter vanskeligheter med å kunne akseptere det som står i Riksrevisjonens rapport. Jeg er ydmyk i forhold til en rekke av de spørsmålene de har tatt opp, fordi det er helt åpenbart at vi burde ha gjort en bedre jobb og kommet under vær med at her var det ting som ikke fungerte som de skulle. Da er det ikke riktig, som komitélederen sa i sted, at det eneste jeg tar kritikk på, er gartneravtalen. Jeg tar kritikk på og selvkritikk på at vi på enkelte områder tydeligvis ikke gjorde en god nok jobb. Det burde vi ha gjort.

Når det er sagt, er jeg kritisk til de forretningsmessige vurderinger som ligger i rapporten. De er etter min oppfatning ikke riktige. Det gjelder både forholdet til Fabelaktiv og forholdet til Buypass. Det ble ingen krysssubsidiering. De lånene som man etablerte som ansvarlige lån, er tilbakebetalt til selskapet med renter, og selskapet har da fått tilbake de pengene som man disponerte i både Buypassoppbyggingen og til Fabelaktiv. Fabelaktiv alene har betalt 9 mill. kr i utbytte de tre siste årene til Norsk Tipping. Så pengene kom tilbake. Så når konklusjonen er at overskuddsformålene er blitt frarøvet midler, er det ikke korrekt. Disse forretningsmessige disposisjonene var fornuftige, og de var nødvendige på det tidspunkt man gjorde dem.

Det er klart at det er vel noe med rapportenes vesen at man skal trekke fram bare det som er negativt, mens f.eks. i forbindelse med automatsaken var situasjonen den at Norsk Tipping hadde i oppdrag å bestille 10 000 automater. Det foreligger skriftlig bekreftelse av bestilling fra Kulturdepartementet på det. Jeg hadde personlig en så dårlig magefølelse på den saken at jeg nektet å skrive under på en avtale som ikke innebar at man hadde anledning til å avbestille, hvis det viste seg at man ikke fikk utplassert disse automatene. Antagelig sparte det staten og Norsk Tipping for flere hundre millioner kroner fordi det ble en avbestillingsrett. Slike ting kommer ikke fram i rapporten. Når man skal gjøre en forretningsmessig vurdering av totalbildet i denne perioden, er det klart at da er også det en del av bildet.

Jeg mener at Norsk Tipping bør få en ny revisor. Det vil

Norsk Tipping være tjent med. Norsk Tipping har behov for det ut fra at det er mange forretningsmessige disposisjoner der man trenger råd, og man trenger et organ å rådføre seg med. Da er, etter min oppfatning, de store nasjonale og internasjonale revisjonsbyråene bedre egnet til det enn Riksrevisjonen.

Møtelederen: Takk for det.

Av hensyn til referatet vil jeg nevne at det nok ikke er komitélederen Thue viser til i avslutningen, men saksordføreren.

Sigmund Thue: Unnskyld.

Møtelederen: Jeg har lyst til å takke for dine bidrag og gode svar på spørsmål.

Vi tar pause i høringen mens det er møte i Stortinget, og vi gjenopptar kontrollhøringen kl. 16.15.

Høringen ble avbrutt kl. 11.23.

- - -

Høringen ble gjenopptatt kl. 16.15.

Høring med styreleder Lars Sponheim og tidligere styreleder Sigbjørn Johnsen

Møtelederen: Da er vi klare til å starte opp høringen igjen.

Jeg vil ønske styreleder i Norsk Tipping Lars Sponheim og tidligere styreleder Sigbjørn Johnsen velkommen. Som bisitter er administrerende direktør i Norsk Tipping, Torbjørn Almlid. Han er selvfølgelig også velkommen.

Siden det har vært en lang pause i høringen, må vi gå igjennom noen formaliteter først. Jeg vil minne om at de prosedyrene som er fastsatt i reglementet for åpne kontrollhøringer, vil bli fulgt. Den inviterte vil først få anledning til å holde en innledning. Så får saksordføreren, som er Trine Skei Grande fra Venstre, og deretter representanter fra de ulike partiene anledning til å spørre ut de inviterte. For at komitémedlemmene skal få stilt de spørsmål som de ønsker, og som er nødvendige, vil jeg be om at svarene blir så korte som mulig. Jeg gjør også oppmerksom på at lampen foran oss vil begynne å lyse når det gjenstår 30 sekunder av tiden, og den stopper å lyse når taletiden er ute. Til slutt vil komiteen få anledning til å stille noen få oppfølgingsspørsmål, og helt til slutt får den inviterte mulighet til å oppsummere.

Dette er en åpen høring. Det er derfor viktig at alle deltakere unngår å omtale forhold som er undergitt taushetsplikt. Dersom et spørsmål ikke kan besvares uten at opplysninger som er taushetsbelagte, blir gitt, bør den innkalte gjøre komiteen oppmerksom på det.

Jeg vil også gjøre oppmerksom på at mobiltelefoner skal være avslått – eller i det minste satt på stille – slik at vi unngår forstyrrelser underveis. Jeg vil også presisere at mikrofonene har en lydknapp som av hensyn til dem som følger med, og av hensyn til referentene må slås av og på. Det er viktig å huske å slå på når man snakker, og deretter slå av. Hvis ikke blir det tukkel med systemet.

Vi har lagt opp til at dere får til sammen 5 minutter til en innledning. Da gir jeg ordet til den av dere som skal innlede først, og det er, slik jeg har forstått det, Sigbjørn Johnsen – vær så god.

Sigbjørn Johnsen: Takk skal du ha, leder.

Jeg begynte som styreleder i Norsk Tipping i mai 2008. Det er vel riktig å si at selskapet da var i en slags mellomfase, med en styreleder som hadde gått av, og en administrerende direktør som hadde gått av. Vi hadde da en midlertidig administrerende direktør, og en av de første oppgavene vi i styret tok fatt på i 2008, var å ansette ny administrerende direktør – for på en måte å få på plass organisasjonen i Norsk Tipping.

Det er vel heller ingen grunn til å legge skjul på at de i organisasjonen følte seg noe mørbanket, for det hadde i en lang periode vært mye negativ oppmerksomhet rundt Norsk Tipping. En viktig del av det arbeidet som vi i styret skulle gjøre, var å bygge opp igjen selv tilliten i selskapet. Og jeg har lyst til å legge til at Norsk Tipping var og er en god bedrift, med veldig mange kunnskapsrike og flinke mennesker, slik at en hadde mye å bygge på i den jobben en skulle gjøre.

Siden vi har begrenset tid nå innledningsvis, vil jeg si at det var fire–fem punkter som etter hvert ble viktige, og som det selvsagt ble satt fullt trykk på da ny administrerende direktør var på plass fra 4. januar 2009. Det var å utvikle nye lederprinsipper – jeg nevner bare stikkordene – og etablere en ny verdiplattform for selskapet, noe vi brukte mye tid på. Det var å bygge opp en organisasjon som var åpen og gjennomsigtig, slik at alt det som vi drev på med i Norsk Tipping, skulle tåle dagens lys – for øvrig et av hovedbudskapene jeg hadde på generalforsamlingen i fjor. Videre skulle vi bygge en ny organisasjonsstruktur og ikke minst fokusere mye på det å redusere kostnadene i selskapet, for én krone vunnet på å kutte kostnader er like viktig som én krone vunnet på økt omsetning på spillene i forhold til det formålet som Norsk Tipping skal ivareta.

Jeg avrunder her, leder, og gir ordet til Sponheim ved å si følgende: Det var tre hovedelementer som sto i sentrum for det styret som jeg i mai 2008 ble satt til å lede. Det var å holde orden i eget hus, bidra til samfunnsoppdraget gjennom å utvikle en ansvarlig spillpolitikk og, selvsagt, bygge det omdømmet som Norsk Tipping er så avhengig av.

Møtelederen: Lars Sponheim, vær så god.

Lars Sponheim: Takk for det, komitéleder.

Jeg kan selvsagt bekrefte alt det Sigbjørn Johnsen her sier.

Jeg overtok som styreleder den 24. november kl. 14, da fylkesmannen skulle gjøre viktigere arbeid og jeg skulle få overta dette. Jeg møtte en organisasjon som jeg ikke kjente mye til fra før av, men som imponerte meg ved å være en organisasjon som tok de utfordringene som vi nå står overfor, veldig alvorlig. Jeg møtte en ny administrerende direktør som en kan ha mer enn 100 pst. tillit til. Han har tatt tak i disse utfordringene i form av et systematisk ar-

beid, med oppfølging av alle de forhold som Riksrevisjonen har påpekt, og med en holdning til nøkternhet og kostnadsstyring som umiddelbart imponerte meg da jeg møtte den nye ledelsen i Norsk Tipping.

Jeg må også si at da jeg fikk telefon fra statsråden om å påta meg dette styrevervet, fikk jeg veldig klar beskjed om at kommandolinjene gikk gjennom styreleder og styret, og at det å følge opp nettopp Riksrevisjonens påpekninger og å arbeide med kostnadskontroll i selskapet var en veldig avgjørende jobb å gjøre.

Min korte styreperiode, et halvt år, har også vært preget av – skal vi kalle det – opprydding når det gjelder fortiden, som kjent. Bare noen dager etterpå ble den foreløpige rapporten fra Riksrevisjonen kjent, og også det at Økokrim hadde avvist å forfølge noen punkter. Mye av denne tiden har vært preget av det arbeidet, både av en foreløpig gransking og av en mer omfattende faktagjennomgang eller gransking, som nå pågår, og som vi foreløpig ikke kjenner innholdet av. Men jeg føler meg veldig sikker på at det oppryddingsarbeidet som nå gjøres, går systematisk og riktig framover. Og vi har tette styremøter. Det er mye arbeid – iallfall har det vært det så langt – der en ganske systematisk følger opp alle de punktene som er til behandling i komiteen i dag, og som Riksrevisjonen har påpekt.

Møtelederen: Takk for det.

Da gir jeg ordet videre til saksordføreren, som er Trine Skei Grande. Jeg vil bare presisere at under utspørringen er det den som spør, som styrer hele tiden på egne vegne. Komitelederen vil da ikke bryte inn i dialogen mellom utspørreren og dem som blir spurt ut. Trine Skei Grande, vær så god, du har inntil 10 minutter til disposisjon.

Trine Skei Grande (V): Takk for det, leder.

Vi har hatt inne her før pausen den tidligere styrelederen, som var veldig uenig i deler av rapporten fra Riksrevisjonen. Jeg spør de to styrelederne som sitter her nå, om de også er uenige i Riksrevisjonens rapport. Hva er det dere syns er mest graverende? Syns dere Riksrevisjonen har truffet med sin analyse?

Sigbjørn Johnsen: Det fungerer på den måten at vi får en foreløpig rapport til uttalelse, og vi hadde en ganske omfattende korrespondanse som er vedlagt rapporten, så jeg viser for så vidt til den. Det var nok ting der vi gjerne skulle ha sett var beskrevet på en litt annen måte, men de hovedpunktene som Riksrevisjonen pekte på, bl.a. behovet for sterkere kostnadskontroll, var jo noe vi allerede hadde satt i gang, og det var en viktig påpekning av Riksrevisjonen. Men jeg tror rett og slett jeg viser til det brevet vi sendte, og som var uttalelsen fra styret den gangen om den foreløpige rapporten fra Riksrevisjonen.

Trine Skei Grande (V): Da vil jeg fortsette å spørre Johnsen. I en pressemelding dere sendte ut den 16. juni 2009, som er laget av administrerende direktør, sa dere at dere hadde foretatt en opprydding, og at disse forholdene ikke kunne ha skjedd i dag. Kan dere i grove trekk gi

et bilde av hvilke endringer som er gjort i Norsk Tipping som gjør at dette ikke kunne skjedd i dag?

Sigbjørn Johnsen: For å ta noe – så kan Torbjørn Almlid fylle ut – av det som går på mer åpenhet og gjennomsynlighet i organisasjonen, altså hva som er viktig: Det å kunne ha en virksomhet som hele tiden tålte dagens lys, at kontrollrutinene var strammet opp, og, som jeg nevnte i sted, en veldig sterk kostnadskontroll og stort fokus på kostnadsutviklingen i selskapet.

Jeg vil vel også si at – i den grad noen har brukt det uttrykket – framveksten av en slags ukultur i deler av organisasjonen ville ikke ha skjedd med den åpenhet vi har bygget inn i organisasjonen. Jeg tror både styreleder, daværende styreleder og administrerende direktør har sine ord i behold i forhold til at mange av de tingene vi faktisk tok tak i, og som vi også presenterte på en pressekonferanse på SAS-hotellet den 16. juni, står ved lag. Men jeg må be om at Torbjørn fyller ut.

Torbjørn Almlid: Jeg skal bare nevne en del av det som er gjort. Det er laget en hel rekke retningslinjer når det gjelder policies internt i selskapet for å være tydelig på hva som gjelder av regler. Jeg nevner i fleng: reisepolicy, policy for verv og bierverv, nye etiske retningslinjer, policy for prøvespill, retningslinjer for markedsføring, og ny policy som styret har vedtatt for ansvarlig spillvirksomhet, nemlig hvordan hindrer vi at vi får uønsket spilleadfærd hos kundene til Norsk Tipping. Det er vedtatt en varslingspolicy: Hvordan sørger vi for at folk som har noe på hjertet, kommer med dette dit det skal. Styret har vedtatt en ny sponsorstrategi. Vi har – vil jeg påstå – i stor grad åpnet opp organisasjonen, hvor informasjonen deles. Det er laget et tettere lag slik at det er ingen ting som holdes skjult.

Trine Skei Grande (V): Kan jeg spørre direkte om sponsorstrategi? Betyr det at dere har gjort noen endringer i sponsorpolitikken, i den som Thue framførte her?

Torbjørn Almlid: Den er i alle fall endret i den forstand at all sponsing skal opp på bordet og være synlig. Alle avtaler skal være i tråd med den styrevedtatte sponsorpolicyen, eller sponsorstrategien.

Lars Sponheim: Hvis jeg kan få supplere, saksordfører, så er det slik at vi har vedtatt en ny sponsorstrategi som er strammere. Det er fjernet en rekke sponsoravtaler, og det er innført klarere regler når det gjelder habilitet og sponsoravtaler, og det er selvsagt full åpenhet og transparens.

Når det gjelder denne store fotballavtalen som det er veldig mye godt å si om – for fotballen er viktig for Norsk Tipping – har styret også vedtatt at en tredjepart skal ha en gjennomgang av kost-nytte-forholdet når det gjelder den avtalen som blir lagt fram til høsten, tror jeg. Så her er det en endret sponsorstrategi.

Jeg også lyst til å si at det er viktig for oss både å reklamere og ha gode sponsorer for å kunne klare å leve-

re akkorden vår på tippenøkkelen, som er jobben. Så vi må ikke være imot sponning etter mitt skjønn, men vi må ha fornuftig sponning, og det må være full forståelse for viktigheten av det som foregår.

Trine Skei Grande (V): Så et spørsmål om revisor. Vi fikk jo et inntrykk av i runden før pausen at forholdet til Riksrevisjonen egentlig ikke var spesielt godt. Kan noen av styrelederne si noe om forholdet til revisor i dag? Har dere noen meninger om hvor revisoransvaret bør ligge? Og hvordan er den interne revisjonen bygget opp i dag?

Sigbjørn Johnsen: Jeg kan begynne, jeg. For å si det slik: Jeg oppfatter at det i hvert fall i min tid var et bra forhold til Riksrevisjonen, og har for så vidt ingenting å utsette på det.

Så er det viktig å være klar over hva revisjonen av Norsk Tipping er. Det er Stortinget som gjennom loven har sagt hvem som skal revidere Norsk Tipping. Så er det viktig, tror jeg, i den videre diskusjonen om dette å ta utgangspunkt i når den bestemmelsen kom. Norsk Tipping har endret betydelig karakter siden 1947, altså da selskapet så dagens lys. Jeg tror det er viktig at Stortinget gjør seg opp en oppfatning om hvordan Stortinget best kan utøve den konstitusjonelle kontrollen med statsråden og departementets styring med Norsk Tipping.

Trine Skei Grande (V): Kan dere si noe om internrevisjonen?

Sigbjørn Johnsen: Jeg vil be om at Torbjørn gjør det, og så kan Lars fylle ut om hvordan det er i dag. Men noe av det siste jeg var med på som styreleder, var å diskutere hva slags internrevisjon og internkontrollrutiner vi skulle ha, og ikke minst forholdet mellom det at styret også på en måte skal ha et organ som kan bidra til å utfylle styrets kontroll med administrasjonen, som er viktig i ethvert selskap.

Torbjørn Almlid: I dag vedtar styret en plan for årlige internrevisjoner. Administrasjonen legger fram for styret en oversikt over hvilke internrevisjoner vi planlegger å gjennomføre i løpet av arbeidsåret som ligger foran oss. Da får vi synspunkter fra styret på om vi er på rett spor. Finner vi ting i de revisjonene som styret bør få kjennskap til, blir styret orientert om det. Og så er det, som sagt, en prosess som er litt avventende til hva som skjer etter det som skjer nå, om vi skal etablere en internrevisjon som utgår direkte fra styret.

Trine Skei Grande (V): I runden med Thue ble habilitetsspørsmål reist i forhold til ansatte, innkjøpsordninger og eierforhold i ulike selskap.

Habilitetsreglementet er i utgangspunktet et tillitsreglement, et reglement som skal øke tilliten til et selskap. Thue mente at det at ansatte hadde eierforhold i et selskap, ikke hadde noen påvirkning på habiliteten. Mitt spørsmål til de to styrelederne er om de deler Thues vurdering.

Sigbjørn Johnsen: Nei, jeg tror det er avgjørende viktig at det ikke skal herske noen tvil om habiliteten. Det beste i den sammenhengen er at ikke noe kan utlegges som en interessekonflikt mellom eget eierskap og selskaps disposisjoner. Habilitetsregler er noe vi har diskutert og vært veldig nøye på at skal være både gjennomsynlig og oppe på bordet.

For øvrig når det gjelder de konkrete sakene, pågår det nå også en intern gransking i Norsk Tipping av ett av de forholdene som Riksrevisjonen har pekt på. Der må de to ved siden av meg i tilfelle si hvordan det står nå.

Lars Sponheim: Jeg vil først si at jeg har hatt opplæring i mye av dette i lokalpolitikken. Under små forhold lærer man mye om habilitetsregler og viktigheten av å holde avstand til det som kan kobles til egne personinteresser. Det betyr at gjennomsynlighet, åpenhet og det å kunne bli sett i kortene mest mulig er helt avgjørende for tillit.

Når vi har gått så langt som til å si at her må det ha vært en ukultur, er det mange av disse tingene som ikke synes å ha vært der. Det er en ryggmargsrefleks som synes å ha manglet i en periode, som jeg er helt sikker på er der i dag. Derfor er det helt nødvendig at det er skjerpet inn når det gjelder habilitetsregler og oppmerksomhet rundt dette. Hvilke muligheter ansatte har til å kunne ha ulike verv osv., er, som administrerende direktør redegjorde for, endret gjennom helt nye retningslinjer.

Torbjørn Almlid: Det er slik at jeg får årlig oversikt over alle verv som mine ledere har. Er det noe det kan stilles spørsmål ved, skal de ut av de vervene.

Skal jeg inn i noen verv, noe jeg har få av i den situasjonen jeg er nå, skal styret godkjenne dem, og de forelegges der.

Møtelederen: Takk for det.

Da er det Arbeiderpartiets tur, og jeg gir ordet til Marit Nybakk, som har inntil 5 minutter til disposisjon. Vær så god.

Marit Nybakk (A): Takk skal du ha, komitéleder.

Den ukulturen vi har fått dokumentert, i dette tilfellet i Riksrevisjonens rapport, overgår i grunnen det meste som i hvert fall jeg har sett. Alt som kunne gå galt, gikk galt, og man har hatt en sammenblanding av selskapsøkonomi og privat økonomi. Nå tok saksordføreren opp internkontroll og internrevisjon. Styret har sviktet, og vi har hatt den tidligere styrelederen her før i dag.

Jeg vil gjerne følge opp spørsmålet om revisjon. Norsk Tipping er et særlovsselskap, det er ikke en del av forvaltningen. Det er heller ikke en del av statsregnskapet. Da blir mitt spørsmål om Norsk Tipping faktisk burde hatt en ekstern bedriftsrevisor, som fulgte arbeidet fra dag til dag, og som styret kunne forholde seg til og som kunne foreta risiko- og sårbarhetsanalyser. Jeg vet ikke om dere vil kommentere det?

Det virker på meg som om vi alle sammen er enige om at internkontrollen har sviktet, styret har sviktet, og

ukulturen har kunnet utvikle seg. Men hvordan er det med revisjon, og er det slik at man må ha et annet system der?

Sigbjørn Johnsen: Leder, først vil jeg gi bare en liten kommentar til begrepet ukultur.

Det var nok det i enkelte deler av organisasjonen, men Norsk Tipping som selskap og som sådant var ikke preget av noen ukultur. Derimot var det mange medarbeidere i Norsk Tipping som syntes det var veldig belastende, fordi de kjente seg ikke igjen i begrepet. Men at det var en del ting som var meget uheldig og som kan kalles ukultur i enkelte deler, er riktig. Men i organisasjonen som helhet stemmer ikke det.

Når det gjelder revisjon som styrets hjelpemiddel eller styrets organ, har jeg lyst til å knytte et par kommentarer til det. Jeg har vært styreleder i et annet selskap i betydelig statlig eie. I utgangspunktet var det et 100 pst. eid statlig selskap, men da jeg sluttet for ett år siden, var det 43 pst. statlig eid. Der hadde vi en revisor som styret ansatte til å være styrets hjelpemiddel når det gjaldt å vurdere risiko og sårbarhet, og til å være den som skulle være styrets nærmeste når det gjaldt selskapsstyringen, og ikke minst har man også det forholdet at det er styrets organ og at man har møter med revisjonen uten at administrasjonen er til stede.

Jeg mener at Norsk Tipping er et stort selskap med en betydelig omsetning. Så får man vurdere hvordan man skal organisere det, men det ville vært en betydelig styrke for selskapet å ha en vanlig bedriftsrevisor. Så er det opp til Stortinget å bestemme, fordi det er Stortinget som faktisk i dag utpeker selskapets revisor.

Dette er mine personlige oppfatninger, og jeg gir ordet videre til nåværende styreleder, som nok vil måtte håndtere det spørsmålet.

Lars Sponheim: Da vil jeg bare kort si at jeg er helt sikker på at en god framtid for Norsk Tipping er avhengig av at vi får lagt en uklar fortid bak oss.

Det tjener Riksrevisjonen til ære at de har bidratt til at vi kan gjennomgå denne høringen og andre ting som gjør at vi kan få ryddet opp. Alt vi nå skal gjøre framover, er avhengig av at vi kan bruke kreftene på å levere så mye penger til frivilligheten som det vi har fått i oppdrag av Stortinget å gjøre. Så all ære til Riksrevisjonen for å ha bidratt til dette.

Når det gjelder spørsmålet om selskapsrevisjonen bør foretas av en helt egen tradisjonell privatrevisjon, er det slik at det er det Stortinget som bestemmer. Statsråden inviterer dere til å gjøre noe annet, men jeg vil si det slik at skulle statsråden velge å gjøre det, og Stortinget skulle beslutte noe annet for framtiden, tror jeg nok at styret i Norsk Tipping definitivt ikke ville ha noe imot det.

Marit Nybakk (A): Jeg vil også ta opp det som saksordføreren tok opp knyttet til sponsorvirksomhet. Norsk Tipping brukte i perioden 2000–2007 620 mill. kr til sponsorvirksomhet. Det kan sikkert være greit at Norsk Tipping driver og sponser, men dette er store midler. En ting er at det er HamKam eller Elverum Håndball, men det er

ikke det som har vært de store sponsorutgiftene for Norsk Tipping.

Riksrevisjonen hevder at det er brukt for mye til sponsorvirksomheten. Vil dere kommentere det?

Sigbjørn Johnsen: Jeg kan begynne.

Det er jo en vurdering som en må gjøre. Men samtidig er det, som administrerende direktør sier, nå gjort en innstramming i sponsorvirksomheten, altså en lang rekke sponsoravtaler er, som også er påpekt i Riksrevisjonens rapport, avsluttet. Men samtidig er det viktig at Norsk Tipping både profilerer selskapet og har sponsorvirksomhet. Den store sponsoravtalen er med Fotballforbundet, som også er en vesentlig leverandør til spillene til Norsk Tipping. Men det er jo rutiner nå for å følge opp sponsorkontraktene hvert år. I hvert fall i min tid som styreleder mener jeg at vi hadde en veldig ... Og vi var i ferd med å utarbeide sponsorstrategien, som Sponheim kan kommentere videre ...

Møtelederen: Tiden er godt og vel ute.

Sigbjørn Johnsen: Å, ja.

Møtelederen: For at jeg skal slippe å klubbe, må vi se litt på lampen.

Vi går til Fremskrittspartiet, som nå skal bruke 5 minutter. Det er Ulf Erik Knudsen, vær så god.

Ulf Erik Knudsen (FrP): Takk, leder.

Tilbake til synspunktene på Riksrevisjonen. I høringen vi hadde med tidligere styreleder Thue, virket det nesten som at det eneste problemet med Norsk Tipping var at man hadde Riksrevisjonen som revisor. Det regnet jeg kanskje med at han var alene om, men ut fra de svar som styreleder og tidligere styreleder nå gir, blir jeg liksom litt usikker på dette. Man har jo her en sak som har litt karakter av at man har blitt tatt med buksene nede av Riksrevisjonen, og så vil man helst bytte revisor. Dette må styreleder og tidligere styreleder forklare meg litt nærmere. Disse tingene er jo veldig lett å se sammen, så er det slik å oppfatte at man fra Sponheim og Johnsens side deler synet til Thue, at det er Riksrevisjonen som er problemet her?

Sigbjørn Johnsen: Nei, det har jeg lyst til å ta skarpt avstand fra, for de vurderinger jeg gir, gir jeg litt ut fra erfaring med andre styrelederverv. Hvor viktig det er å ha en revisjon som du også på en måte kan ha en daglig kontakt med, har ingenting verken med den jobben Riksrevisjonen har gjort, eller den posisjonen som Riksrevisjonen skal ha. Så det er et synspunkt som jeg på ingen måte vil stille meg bak.

Ulf Erik Knudsen (FrP): Flott, da er vi enige.

Lars Sponheim: Jeg kan også bare bekrefte det. Jeg mener bare det at vi sitter her og har blitt gitt en mulighet til å legge bak oss denne fortiden, tjener Riksrevisjonen til ære. Så er spørsmålet: Hva er mest fornuftig framover?

Ulf Erik Knudsen (FrP): Er det noe i veien for i Norsk Tippings reglementer som et særlovsselskap at man formelt sett har Riksrevisjonen som revisor, men at man søker de nødvendige behov for løpende konsulentbistand gjennom andre private selskaper? Ligger det noen hindringer formelt sett for det?

Lars Sponheim: Nei. Så langt jeg har forstått dette, er det ingenting til hinder for det. Slik diskusjonen går i styret, er det slik at vi nå avventer litt statsråden og Stortingets vurdering av selskapsrevisjonen. Det vi uansett har en diskusjon om, er å bruke et privat revisjonsfirma til vår egen internkontroll. Og slik jeg har forstått, er det full anledning til å gjøre det.

Ulf Erik Knudsen (FrP): Da skal jeg over på noe annet. Med de endringer som har skjedd de siste årene, er det åpenbart at toppen av isfjellet er borte, for å si det slik, og hoveddelen av problemene har man fått løst ved at folk har forlatt selskapet. Ut fra hva jeg har forstått, er det fortsatt også noen ansatte lenger nedover i systemet som har vært med på en del av disse transaksjonene som er kritikkverdige. Er det a) tilfellet? Og, spørsmål b, er det da slik at disse granskningene, som både Sponheim og Johnsen påpekte at fortsatt foregikk, går i forhold til disse ansatte som fortsatt er igjen i selskapet? Hvor mange typer granskinger er det som går parallelt?

Sigbjørn Johnsen: Jeg vil be om at Torbjørn Almlid svarer på det spørsmålet.

Torbjørn Almlid: Det som foregår, er å få nærmere belyst og faktabelyst de forhold som Riksrevisjonen har påpekt rundt årsskiftet 2009/2010, som foranledning av at styret den 12. januar besluttet å få inn ekstern bistand til å gjennomføre en uhildet gransking, bl.a. knyttet til noe av det som spøreren her antyder. De svarene vil forhåpentligvis foreligge i løpet av forsommeren.

Ulf Erik Knudsen (FrP): Så konkret sagt er det altså da slik at det fortsatt er ansatte i Norsk Tipping som er under gransking?

Torbjørn Almlid: Det er selskapet som har fått ekstern hjelp til å foreta en gransking, ut fra de forhold som er påpekt av Riksrevisjonen.

Ulf Erik Knudsen (FrP): Da har jeg ikke flere spørsmål.

Møtelederen: Takk for det.

Da er det Høyres tur. Per-Kristian Foss har 5 minutter til disposisjon, vær så god.

Per-Kristian Foss (H): Først et spørsmål til Sponheim. Du sa i forbindelse med avsløringen av disse forholdene som førte til en gransking, og Riksrevisjonens offentlige rapport, at det eksisterte en ukultur i selskapet. Føler du ut

fra det Sigbjørn Johnsen nå har sagt, behov for å nyansere denne uttalelsen?

Lars Sponheim: Nei. Bare det som har kommet fram under denne høringen om gartneravtalen, vil jeg kalle ukultur. Jeg tar Riksrevisjonen så mye på alvor at når de avtegner det de har gjort gjennom dette, synes jeg det er forsiktig å kalle det ukultur. Her er nok også kritikkverdige forhold. Den granskingen som jeg nå håper bringer alt fram, håper jeg stopper der, og at den ikke viser at det er gjort lovbrudd gjennom dette. Det håper jeg veldig på for Norsk Tippings del.

Per-Kristian Foss (H): Tidligere, i formiddag under høringen, fremkom det en viss uenighet mellom daværende statsråd Trond Giske og Riksrevisjonen om det var departementets oppgave å ha en mening om omfanget av sponsorvirksomhet og annonsering, eller hvorvidt det, som Giske sa, var et spørsmål som man overlot til selskapets styre. Jeg vil gjerne spørre Sponheim om hvor du står i disse to skisserte syn.

Lars Sponheim: Norsk Tipping er et særlovsselskap, altså ikke regulert av aksjelovgivningen, men av en egen særlov. Men i alle forretningsmessige forhold er jo styret gitt fullmakter til å gjøre det som er nødvendig. Så det er etter mitt skjønn klart at vi i styret har fullmakt til å inngå sponsoravtaler. Men dette er et selskap som er såpass politisk, og som går på så vanskelige balansegranger og avveininger, at det vil være helt naturlig at vår eier har meninger om dette, og gir oss beskjed om det.

Men formelt ligger det i fullmakten å inntegne sponsoravtaler, se på størrelsen av det samlede reklamebudsjett for å kunne klare å levere det oppdraget som dere i Stortinget har gitt oss – 3,4 milliarder kr til tippenøkkel, til frivilligheten pr. år. Det er en ganske krevende jobb, det er ikke ting som kommer dalende ned. Det er det vår oppgave å gjøre, og det er det vi skal måles og tas på.

Per-Kristian Foss (H): Da vil jeg spørre de to styrelederne – både den nåværende og den forrige – om dere under den sittende statsråd har fått noe ønske om å legge frem en strategi, eller om hun selv har presentert noen strategi, for sponsor- og reklamevirksomhet.

Sigbjørn Johnsen: Sponheim må nesten svare, fordi du sa «den sittende statsråd».

Per-Kristian Foss (H): Ja, så da kan du holde deg utenfor?

Sigbjørn Johnsen: Ja, for vi ble jo statsråder i hvert vårt departement samtidig.

Lars Sponheim: Hun er meget godt kjent med den nye strategi for sponsorvirksomhet som vi har besluttet, og vi har forståelsen av at det er en fornuftig både innstramming og linje som styret har lagt seg på. Så er statsråden opp-tatt av å levere det Stortinget har avkrevd henne og Norsk

Tipping, nemlig 3,4 milliarder kr i overskudd til frivilligheten i Norge pr. år. Vi er ikke der ennå. Vi tar av reserve-
ne våre, og det nærmer seg snart tomt for å klare å levere
det dere har pålagt oss. Men vi gjør hva vi kan.

Per-Kristian Foss (H): Det konkrete spørsmålet mitt
var om det var noen i departementet som har bedt dere om
en strategi, eller som har pålagt dere noen strategi. Dere
bekrefter at det har departementet *ikke* gjort, men dere har
selv gjort departementet kjent med at dere jobber med en
slik strategi – hvis jeg forstår det rett.

Da vil jeg spørre om Trond Giske påla Sigbjørn
Johnsen noen slik strategi for sponsorvirksomheten.

Sigbjørn Johnsen: Nei da, det gjorde han ikke. Det at
vi har begynt å utarbeide en sponsorstrategi på egen hånd
som nå har materialisert seg under den nye styrelederen,
hadde utgangspunkt i det behovet vi selv hadde for å gå
igjennom sponsorstrategien, og det er også klart at noe av
det som kom fram i Riksrevisjonens rapport, underbygger
hvor viktig det var å få på plass en ny sponsorstrategi. Så
det er selskapets – holdt jeg på å si – eget ansvar. Og som
Sponheim sier, er det klart at det er et selvstendig styre-
ansvar å være opptatt av og ansvarlig for den daglige drif-
ten av selskapet, og sponsorvirksomheten er en viktig del
av det.

Per-Kristian Foss (H): Har Sigbjørn Johnsen noen
mening om den kritikk som Riksrevisjonen retter mot de
forretningsmessige disposisjoner i selskapene Fabelaktiv
og Buypass, som styrelederen også kommenterte under
formiddagens høring?

Sigbjørn Johnsen: Nei, det er jo en litt lengre historie.
En må kjenne litt til bakgrunnen for opprettelsen av de
to selskapene – og de to selskapene er forskjellige. Fabel-
aktiv er et produksjonsselskap. Tidligere var det slik at en
produserte på en måte trekningen i sine egne lokaler. Opp-
rettelsen av Fabelaktiv skjedde jo før min tid, og en valgte
å legge det til et ytre selskap. En har, så vidt jeg kjenner
til, nå besluttet seg for etter hvert å avvikle eierskapet i
Fabelaktiv. Når det gjelder Buypass, har det vært – og det
er – et viktig selskap for å utvikle den teknologien som
dreier seg om spillekortet, og det å kunne få også spill i
mer kontrollerte former. Hvis det er tid, vil jeg også be
om at Torbjørn Almlid fyller ut akkurat det.

Møtelederen: Det er det dessverre ikke.

Nå er det Sosialistisk Venstrepartis tur. Det er Hallgeir
H. Langeland, som har 5 minutter – vær så god.

Hallgeir H. Langeland (SV): Då kan eg starta med å
seia at han kan avslutta – på mi tid.

Torbjørn Almlid: Konkret når det gjelder Fabelaktiv:
Som Sigbjørn Johnsen sa, er det nå til vurdering hvorvidt
det skal selges, for det er en problematisk rolle å være stor
eier – eller eneeier – og samtidig konkurranseutsette de
tjenester du skal kjøpe av det selskapet. Den rollen ønsker

vi å komme ut av. Når det gjelder Buypass, er vi 50 pst.
eier sammen med Ergo Group, og de forvalter en teknolo-
gi som vi er helt avhengig av – og vil være det også en del
år framover – for å kunne drive selskapet, slik at der vil vi
ta oss mer nødvendig tid. Men også der er det en proble-
matisk dobbeltrolle; å være eier og samtidig kjøpe tjenes-
ter som skal konkurranseutsettes, noe som er en kronglete
dobbeltrolle.

Hallgeir H. Langeland (SV): Då vil eg gjerne spørja
Sponheim om det som ein har vore inne på fleire gonger
her, altså 620 mill. kr i sponsormidlar. Det er jo krevjande
– det merkar etter kvart òg Norsk Tipping, som vil måtta
bruka ganske mykje pengar på sponsorverksemd. Du kjen-
ner jo gangen her og korleis politikken er: Er beløpet for
stort?

Lars Sponheim: Ja, nå er jo dette strammet inn siden
den perioden dette er referert fra, og vi har et veldig fokus
på disse sponsoravtalene og på at de skal være gjennom-
siktige, de skal være åpne, det skal være forståelse for at
disse er her. Og det er særlig denne store fotballavtalen
som er den store delen av dette. En er helt avhengig av å
forstå forholdet mellom Norsk Tipping og norsk fotball for
å forstå betydningen av det. Det handler egentlig om mer
enn sponing, det handler noe om hele rollen vår. Halvpar-
ten av folket er engasjert i fotball, og vi er helt avhengig av
å ha disse tette relasjonene. Men derfor er vi også opptatt
av å vite at de kostnadene vi bruker på det, skal vi også
ha høy avkastning på. Som saksordføreren var innom tid-
ligere i dag, skal ikke den øvrige idretten, de mer anonyme
frivillige organisasjoner, tape på dette, snarere tvert imot.
Det er på mange måter et lokomotiv; fotballen er et loko-
motiv i frivilligheten som alle skal tjene på. Så det er på
en måte vår tilnærming til dette. Men det skal være åpen-
het rundt dette og kanskje ikke så mye fokusering bare på
volumet på sponsorvirksomheten, men på hvordan dette
skal være – avtaler, det er styret som sitter med fullmak-
tene. Det med sponsoravtale til noen skal ikke være noe
som skal kunne ordnes en kveld. Det er en helt annen type
åpenhet og skikklighet over dette. Det er den nye poli-
cyen på dette området som vi er i ferd med å gjennomføre.
Jeg føler meg rimelig overbevist om at i framtiden vil det
ikke være grunnlag for noen riksrevisjonskritikk av disse
sponsoravtalene.

Hallgeir H. Langeland (SV): Då seier eg takk. Eg
synest det høyrest tillitvekkjande ut.

Møtelederen: Takk for det!

Da er det Kristelig Folkepartis tur, og det er Hans Olav
Syversen som har 5 minutter – vær så god.

Hans Olav Syversen (KrF): Jeg får se om det er noe
igjen – holdt jeg på å si.

Dette med eiendomskjøp er jo kritisert av Riksrevi-
sjonen, og man antyder vel ganske klart at man har
kjøpt eiendommer til overpris. Jeg vil gjerne høre hvor-
dan det vurderes fra deres side – om det på noe tids-

punkt f.eks. er vurdert en nedskrivning av de eiendommene.

Sigbjørn Johnsen: De eiendommer det dreier seg om, er eiendommer i nærheten av Norsk Tipping som på en måte var viktige da de ble kjøpt – altså for selskapets muligheter til å utvide de fysiske arealer. Og en ting som er veldig viktig for selskapet, og som Torbjørn Almlid kan si noe mer om, er å kunne ha nye datalokaler, bl.a., fordi det er mye større krav til sikkerhet og slike ting som har gjort det nødvendig å utvide lokalene. Men Torbjørn kan si noe mer om det.

Torbjørn Almlid: Det er kjøp for å kunne bygge ut for bl.a. å håndtere dataløsninger. Riksrevisjonen har, så vidt jeg har forstått, stilt spørsmål ved prissettingen – hvor mye vi har betalt for dette. Så langt jeg har kunnet sette meg inn i forholdene, er det gitt og frambrakt relevante, adekvate begrunnelser for hvordan kjøpet har foregått og hvordan prissettingen har skjedd. Mer har jeg ikke å si til det.

Hans Olav Syversen (KrF): Så dere har ikke noe grunnlag for å si at det har vært noen overpris i de tilfellene av eiendomskjøp, sett fra selskapets side?

Torbjørn Almlid: Nei, det er relevante grunner for prisen, for det som er betalt, fordi det er tomteervervelser for å kunne bygge ut det er snakk om.

Hans Olav Syversen (KrF): Så til dette som flere har vært inne på, nemlig hva kan man bruke revisor til – det å spille ball med revisor i den løpende forretningsmessige driften, og å få gode råd i så måte. Dere har jo vært inne på det indirekte ved å si at dere kunne ha forståelse for det dersom det ble en endring med tanke på hvem som skal ivareta revisoroppdraget. Men er det noe savn i dag, slik dere ser det, at man eventuelt ikke har den parten å spille ball med, slik dere vel indirekte har sagt tidligere?

Sigbjørn Johnsen: Jeg vil bare si to ord innledningsvis, og det er at Norsk Tipping er et selskap med en omsetning på over 10 milliarder kr, og det har etter hvert blitt en bedrift som er som enhver annen bedrift. Jeg tror det er viktig at styret har en revisjon som en kan spille mer ball med, og som kan bidra mer i den daglige kontrollen som styret skal ha med selskapets administrasjon. Men det er jo fullt mulig å se flere måter å gjøre det på. Jeg har hatt en samtale med riksrevisor om spørsmålet sammen med administrerende direktør, hvor vi gikk gjennom en del av de spørsmålene. Vi hadde for så vidt en interessant diskusjon om både Riksrevisjonens rolle og om de behov bedriften vil ha for en daglig revisjon som man kan forholde seg til. Men Torbjørn vil også kunne fylle ut det.

Torbjørn Almlid: Dagens løsning er i aller høyeste grad relevant og håndterbar. Man kunne også tenke seg en annen løsning hvor forvaltningsrevisjonen er skilt fra den ordinære regnskapsrevisjonen. Jeg har tidligere i sykehus-sammenheng levd med det siste og forholdt meg til det,

og det har fungert veldig godt. Men vi lever også med det som er i dag. Det som er viktig, er å få en grei avklaring på hva fremtiden blir. Så får styret innrette seg etter det, for her er det flere løsninger som kan være greie å ha.

Møtelederen: Takk for det.

Da er det lagt inn 5 minutter til oppklarende spørsmål fra komiteen. Av erfaring presiseres det nok en gang at spørsmålene skal være korte og konsise, og svarene også, slik at vi får gjennom flest mulig.

Først saksordfører Trine Skei Grande.

Trine Skei Grande (V): Ja, det er egentlig et spørsmål som jeg vil formulere litt forskjellig til de to styrelederne.

Til Sigbjørn Johnsen: Er det noe du, i ettertidens lys, ville ha gjort annerledes i din tid?

Til Sponheim: Kom du til dekket bord? Var alt ordnet opp i, eller har du noe å gjøre?

Sigbjørn Johnsen: Dette er jo et grunnleggende spørsmål i alle livets sammenhenger når du sitter med fasiten. Måten vi håndterte dette på, ved å bygge opp igjen selvtiliten i selskapet, ved å sette i gang alle de ulike prosessene som vi gjorde, ved å bygge en ny organisasjonskultur, lederkultur, kostnader, var jeg inne på i mitt første innlegg. Jeg synes egentlig at det var en riktig måte å angripe dette på. Jeg vil understreke at samarbeidet med administrerende direktør, både Torbjørn Almlid og – vi kan kalle det – assistent Axel Krogvig før det, var veldig godt og tydelig når det gjaldt behovet for å snu Norsk Tipping i retning av å bygge opp igjen selvtiliten. Jeg synes egentlig at det har gått veldig bra. Men selvsagt må andre bedømme det i ettertid, om jobben var god nok.

Møtelederen: Sponheim, kort.

Lars Sponheim: Ja, jeg kom nok til et mer dekket bord enn det jeg overlot til Trine Skei Grande på et landsmøte for noen uker siden, må jeg være så ærlig å si, men jobben er ikke ferdig, fordi dere har gitt oss et oppdrag. Jeg har gjentatt det flere ganger, vi skal levere mer penger til frivilligheten i Norge enn det vi gjør i dag. Og det er krevende forretningsdrift, som vi skal lykkes med. Den suksessen ligger foran oss.

Møtelederen: Martin Kolberg. Deretter har jeg tegnet meg selv.

Martin Kolberg (A): Rapporten er jo, slik den foreligger, veldig alvorlig, og jeg registrerer nyanser i synet på den. Men likevel, det er ingen som har greid å tilbake drive essensen i dette. Da er spørsmålet til dere som kom etter det styret som gikk av, og den lederen som gikk av: Hva mener dere var grunnen til at dette skjedde?

Møtelederen: Vær så god.

Sigbjørn Johnsen: Det er et vanskelig spørsmål å svare på, og jeg tror at jeg vil velge å avstå fra å gi noen utfyl-

lende kommentarer til det. Jeg kan nok ha mine oppfatninger om det når jeg er i et rom for meg selv, men jeg tror at det viktige er hele tiden å bygge en kultur som tar vare på det som er selskapets hovedmål. Det er på den ene siden å sørge for at man har nok inntekter som kan gå til kultur og idrett, og på den andre siden å oppfylle det samfunnsoppdraget du har. Det er viktig at en hele tiden, enten det er den ene eller den andre lederen, eller det gjelder den ene eller den andre styrelederen, at det er selskapets omdømme som er avgjørende for om vi lykkes med begge de to oppdragene. Men jeg tror jeg vil avstå fra å gå inn i noen nærmere spekulasjoner rundt akkurat det temaet.

Lars Sponheim: Ja, jeg må svare på litt lignende vis ved å si at jeg har brukt mye tid og mange netter på å gruble over hvordan de tingene som er påpekt, og som vi vel må kunne kalle en ukultur i en ledelse, hvordan noe sånt kan oppstå.

Og så har jeg fort lyst til å si at det er en svær, flott organisasjon, med flotte mennesker som bærer mye sorg over at dette hefter ved deres arbeidsplass og deres selskap, som har hatt det vondt, og som ikke har noe ansvar for dette. Det er veldig viktig for oss som skal gå videre med alle disse flotte menneskene i dette selskapet, å ta vare på dem.

Møtelederen: Da har jeg tegnet meg selv.

Det snev av kritikk som rammer Riksrevisjonen, er jo knyttet til måten de løser det løpende revisjonsoppdraget som selskapets revisor på. Er det planlagt et initiativ fra det sittende styret i retning av Riksrevisjonen for å se på hvordan det samarbeidet kan bedres noe, i retning av det Norsk Tipping ved flere anledninger har gitt uttrykk for er riktig vei?

Spørsmålet går til Sponheim.

Lars Sponheim: For det første synes jeg det er et godt forhold mellom Norsk Tipping og Riksrevisjonen, ikke minst i forkant av avslutningen av regnskap og årsmelding for 2009, som legges fram på generalforsamling i morgen, og hvor dialogen har vært tett og god.

Men så er spørsmålet: Hvordan går vi nå videre? For det går en diskusjon, slik det har vært gjort her, og slik statsråden – som dere skal møte senere – har reflektert rundt dette. Så får en vurdere hva som nå er mest fornuftig å gjøre framover.

Vi skal leve godt med den revisjonen som Stortinget mener vi skal ha, og så skal vi uansett sørge for å ha god nok internkontroll til at slike ting som vi nå diskuterer, ikke skjer igjen.

Møtelederen: Flere har ikke meldt seg til spørsmål, og det passer bra, fordi tiden er snart ute. Men dere har nå anledning til å oppsummere med 3 minutter, og jeg gir ordet til den av dere som skal gjøre det.

Det er Lars Sponheim som starter – vær så god.

Lars Sponheim: Takk for det, komitéleder.

Jeg er veldig glad for at vi har fått en anledning til å

få fram alt det viktige arbeidet jeg mener vi nå gjør for å kunne konsentrere oss om framtiden. Norsk Tipping er et komplisert selskap å styre og lede. På den ene side er vi underlagt et viktig samfunnsoppdrag om ansvarlighet, veldig mye rammer og tilsyn som følger med på det vi gjør. På den annen side er vi gitt et økonomisk oppdrag; å drive god forretning og levere store penger til norsk frivillighet. Vi skal være et tjenende verktøy for norsk frivillighet. Vi skal være nøkterne med penger, ned til siste krone, sånn at siste krone alltid går til norsk frivillighet. Det er vårt oppdrag. Det er mitt oppdrag som styreleder og Torbjørn Almlids oppdrag som administrerende direktør å bidra til at det skjer. Det skal være slik folk oppfatter Norsk Tipping framover.

Så kan jeg avslutte med å rapportere om at når vi nå får se regnskapstallene for første kvartal, går det veldig bra. Nå leveres det kostnadsreduksjoner i betydelig grad – langt under budsjett på kostnadsbruk – og inntektene er klart høyere enn budsjett. Så de tiltak som ble iverksatt under Sigbjørn Johnsen og Torbjørn Almlids daglige ledelse, leverer nå resultater. Det viser nå regnskapet for årets første tre måneder. Det er vi glade for, og det bør frivilligheten i Norge også kunne glede seg over.

Møtelederen: Da takker vi for de svar dere har gitt, og den innsikt dere har bidratt med.

Vi tar nå pause i kontrollhøringen frem til kl. 17.25 og starter da med kulturminister Anniken Huitfeldt.

Høringen ble avbrutt kl. 17.03.

- - -

Høringen ble gjenopptatt kl. 17.25.

Høring med kulturminister Anniken Huitfeldt

Møtelederen: Da er vi klare til å starte opp igjen.

Jeg vil ønske kulturminister Anniken Huitfeldt velkommen til åpen kontrollhøring. Jeg vil også ønske velkommen tilbake til bisitterne, som er fungerende ekspedisjonssjef Nina Økland og avdelingsdirektør Eivind Tesaker fra Kulturdepartementet.

Da er det slik at statsråden har anledning til en innledning på inntil 10 minutter. Vær så god, Anniken Huitfeldt.

Statsråd Anniken Huitfeldt: Tusen takk! Jeg takker for denne anledningen til å komme og redegjøre for hovedsakelig departementets oppfølging etter Riksrevisjonens rapport.

Jeg har fulgt høringen i dag. Det har kommet mange viktige spørsmål, og det, sammen med en intern gjennomgang av våre rutiner, vil danne grunnlaget for oppfølgingen også i framtiden.

Kritikken i Riksrevisjonens utvidede revisjon for perioden 2001–2007 har ført til vesentlige endringer. Det som kom fram i den såkalte gartnersaken, har bidratt til endringer i ledelsen i Norsk Tipping. Det har blitt utarbeidet nye etiske retningslinjer. Vi har fått nye rutiner ved årlig gjennomgang av de etiske retningslinjene. Vi har fått rapportering til styret om årlig etikkgjennomgang, og vi har

fått nye rutiner. De rutinene handler bl.a. om at styreleder nå må attestere alle regninger og økonomisk kompensasjon for administrerende direktør. Vi har også fått nye interne retningslinjer og rutiner for prøvespill – som var noe av det kritikken gikk på i Riksrevisjonens rapport – og andre forhold som Riksrevisjonen har kritisert.

Jeg foretar nå en intern gjennomgang av departementets eierstyring, og jeg vil komme tilbake til Stortinget på et senere tidspunkt når den endelige faktagjennomgangen av de forhold som Riksrevisjonen påpekte i desember, er gjennomgått, og når vi er ferdige med vår interne gjennomgang av eierstyringen.

Det som ligger til grunn for departementets eierstyring, er nedfelt i de generelle prinsippene for statens eierstyring i St.meld. nr. 13 for 2006–2007. Vi går også gjennom Riksrevisjonens utvidede rapport om Norsk Tipping, og ikke minst har også departementet bestilt en gjennomgang fra advokatfirmaet Wikborg Rein, som har kommet med en del anbefalinger, som vi mottok i januar i år.

Vi strukturerer nå styringsdialogen på bakgrunn av Riksrevisjonens kritikk: mer bevisst bruk av generalforsamling. I generalforsamlingen på Hamar i morgen vil jeg fokusere på oppfølgingen av Riksrevisjonens rapport. Jeg vil fokusere på kostnadsnivået i selskapet, den pågående faktainnsamlingen, og også vil jeg forutsette at sponsorstrategien legger forretningsmessige prinsipper til grunn.

Etter anbefaling fra advokatfirmaet Wikborg Rein vil jeg også gjennomføre periodiske møter med styret i selskapet. Det er også nødvendig å tilstrebe økt tydelighet om hva som er regelstyring, hva som er eierstyring, og bidra til økt skriftlighet og mer periodisk dialog med styret.

Jeg ser behovet for at Norsk Tipping kan drifte datterselskaper, men de selskapene som Norsk Tipping eier, skal være nødvendige for å ivareta selskapets formål. Man har nå solgt seg ut fra onTarget. Som styreleder og administrerende direktør redegjorde for i forrige runde, vil man nå vurdere å selge sitt eierskap i Fabelaktiv. Når det gjelder Buypass-selskapet, vil jeg understreke at de avtalene er inngått på forretningsmessige vilkår, at det er underlagt anbud og da foregår på forretningsmessige prinsipper.

Vi følger altså kostnadsnivået i selskapet veldig nøye. Konsulentbruken er redusert. Den var på 146 mill. kr i 2008 og er nå redusert til 92 mill. kr for 2009. Vi forventer ytterligere nedgang i år når det gjelder konsulentutgifter.

Jeg legger opp til at mange av Riksrevisjonens merknader knyttet til behovet for ryddighet i styringsdialogen, for skriftlighet og klare retningslinjer vil bli ivaretatt gjennom dette arbeidet. Derfor vil det også være naturlig å komme tilbake til Stortinget på et senere tidspunkt og drøfte noen av de prinsipielle sidene knyttet til eierstyringen av Norsk Tipping, som har vært tema i Riksrevisjonen, og som også er tema i høringen nå i dag.

Møtelederen: Takk for det.

Før jeg gir ordet til saksordfører Trine Skei Grande, minner jeg om at denne lampen begynner å lyse når det er 30 sekunder igjen, og den slukker når taletiden til representanten er ute. Jeg vil også minne om at det er utspøreren selv som styrer sin tid fullt og helt.

Da er det saksordfører Trine Skei Grande, som har inntil 10 minutter til disposisjon. Vær så god.

Trine Skei Grande (V): Vi har gjennom dagen, leder, fått et bilde av et litt mer todelt forhold til Norsk Tipping fra politisk side. Det ene er firmaet Norsk Tipping, og det andre er på en måte spillpolitikken. Vi har også fått det bildet at en fra politisk side stort sett har brydd seg om og brukt energien på spillpolitikken og ikke på firmaet og forretningsdriften. Det som statsråden nå la fram, var et stort fokus på forretningsdriften og alle de forbedringene som trengs. Men jeg vil gjerne at statsråden skal si litt om hva hun tenker om styringen og forretningsdriften kontra det spillpolitiske.

Statsråd Anniken Huitfeldt: Det har vært åpenbart at det har vært stort fokus på regelstyringen av Norsk Tipping. Det har vært en omfattende samfunnsdebatt om spillavhengighet. Det har naturlig hatt stort fokus i vår dialog med og styring av dette selskapet. Vi har vært opptatt av at det ikke skal utvikles spill som skaper spillavhengighet. Det er jo klare rammer for dette, bl.a. at man kan drive sponsorvirksomhet og reklame, men at Lotteritilsynet setter klare grenser for denne virksomheten. Dette har vært en veldig viktig del av den samfunnsmessige debatten de siste årene.

Jeg vil imidlertid legge til at også eierstyringen har blitt stadig mer profesjonell de siste årene. Det begynte under Valgerd Svarstad Haugland, da det ble innført generalforsamling. Det var etter min mening et skritt i retning av mer profesjonalisering av driften. Men på alle områder har vi hatt større fokus på bl.a. kostnadsutvikling og på å formalisere styringen av selskapet. Dette arbeidet ble videreført av forhennevende statsråd og følges opp videre nå.

Trine Skei Grande (V): Jeg skal ta tak i akkurat det. Mye av kritikken i den rapporten du har bestilt, i Riksrevisjonens og hos andre, går på at man ikke klarer å ta tak i eierstyringa, at mye har skjedd på uformelle arenaer, og at man ikke har fått formalisert dette.

Da er egentlig spørsmålet mitt: Føler du at du har et departement som har tilstrekkelig kompetanse til å drive oppfølging av et så svært aksjeselskap, med en så stor omsetning og med så liten drive i seg sjøl til å holde kostnadene nede?

Statsråd Anniken Huitfeldt: Ja, det føler jeg absolutt. Men det er behov for økt fokus på eierstyringen. Derfor har vi også bestilt eksterne rapporter. Styret har bedt om en ekstern faktagjennomgang. Så i mange tilfeller vil det være nødvendig å innhente ekstern hjelp i enkeltspørsmål.

Men vi har den nødvendige kompetansen. Departementet styrer som kjent NRK, en stor bedrift. Eierstyringen av Norsk Tipping er nå lagt til den samme avdeling som driver styringen av NRK. Så det er betydelig kompetanse når det gjelder den type styring i departementet.

Trine Skei Grande (V): Denne rapporten ble da lagt fram 3. juni 2009 fra Riksrevisjonen. Den var antakelig-

vis kjent for departementet lenge før det. Men ikke før en eller annen gang i 2010 ble man i departementet klar med retningslinjer for eierstyring, ut fra det vi får opplyst. Hvis man sitter med all kompetansen, hvorfor tar det så lang tid? Hvorfor er det så vanskelig?

Statsråd Anniken Huitfeldt: Det er ikke riktig at man først er forelagt prinsipper for eierstyring av Norsk Tipping i 2010. Det er blitt gjennomført en gradvis mer profesjonell styring av selskapet. Det begynte, som jeg sa innledningsvis, under statsråd Valgerd Svarstad Haugland, og har gradvis blitt mer strukturert og mer profesjonelt. Det handler f.eks. også om reglene om offentlige anskaffelser.

Det var som tidligere styreleder her redegjorde for, at det var betydelige utfordringer knyttet til å gjennomføre de reglene som er beskrevet i lov om offentlige anskaffelser. Dette er nå tatt tak i. Tidligere statsråd har tatt opp dette på gjentatte generalforsamlinger, og det er nå på plass. Men det krever altså mer å styre selskapet enn tidligere, og vi har bygd opp en stadig mer profesjonell drift når det gjelder eierstyringen av selskapet.

Trine Skei Grande (V): Så du mener at alle retningslinjene er på plass slik som det er i dag?

Statsråd Anniken Huitfeldt: Nei, vi forbedrer disse retningslinjene i dag. Vi har også innhentet eksternt bistand fra dette advokatbyrået, som jeg redegjorde for. Mye av eierstyringen var på plass før jeg kom inn i Kulturdepartementet, men vi utvikler nå disse i tråd med det som er kommet fram i Riksrevisjonens rapport.

Trine Skei Grande (V): Mitt siste spørsmål går på sponsorstrategi. Nåværende styreleder redegjorde for oss om nye prinsipper knyttet til sponsorstrategi. Hva tenker statsråden når det gjelder bruken av sponsormidler, omfanget av det og hvilke prinsipper som skal gjelde for det? Syns statsråden det er noe hun skal mene noe om, eller er det overlatt fullstendig til styret?

Statsråd Anniken Huitfeldt: Når det gjelder å bestemme hvilke avtaler som skal inngås, mener jeg at dette er styrets ansvar. Men det må være full åpenhet om dette. Det jeg forutsetter, er at disse avtalene inngås på forretningsmessige vilkår, at det er åpenhet omkring dem, og at de styrebehandles. Det er altså 0,8 pst. av omsetningen som er avsatt til sponsorformål. Som representanten Skei Grande har vært inne på tidligere, mener hun at det er for mye av dette som går til idretten. Jeg kan da legge til at musikkbingen også er en del av Norsk Tippings sponsorstrategi. Vi forutsetter – på linje med annen type sponsorvirksomhet – at det skal det være åpenhet omkring.

Trine Skei Grande (V): Er dette saker som statsråden syns at Stortinget har rett til å mene noe om – omfang eller profil?

Statsråd Anniken Huitfeldt: Det kan være nødvendig å diskutere prinsipper for sponsorvirksomhet. Men fra min side å gå inn og bestemme på hvilken måte selskapet skal sponse, mener jeg vil være svært uryddig. Det er å blande seg inn i den forretningsmessige siden av Norsk Tippings virksomhet, og det mener jeg at jeg ikke bør blande meg inn i.

Møtelederen: Takk for det.

Da er det Arbeiderpartiet som skal stille spørsmål, og det er Marit Nybakk, som da har 5 minutter til disposisjon. Vær så god, Marit Nybakk.

Marit Nybakk (A): Takk, komitéleder.

Jeg tror jeg skal følge opp det siste ved å be statsråden ytterligere utdype dette med grenseoppgangen mellom styrets oppgaver og ansvar og det som er eiers styringsansvar når det gjelder særlovsselskap – det styringsansvar som ligger til eier av et statlig særlovsselskap. Nå har statsråden på en skikkelig måte redegjort for hvorfor departementet var for mye fokusert på regler for pengespill og i for liten grad fulgte opp forretningsdriften. Så mitt spørsmål blir da: Finnes det nå interne retningslinjer i departementet for denne typen eierstyring?

Statsråd Anniken Huitfeldt: Ja, vi har gjennomgått vår eierstyring av Norsk Tipping, også på bakgrunn av den konsulentrapporten fra advokatfirmaet som jeg redegjorde for i stad. Det er på årsmøtet hvor departementet godkjenner selskapets regnskap for foregående år, og vi har hatt årlige generalforsamlinger siden 2005. Det har profesjonalisert driften. Det har vært tatt opp relevante spørsmål på generalforsamlingene knyttet til de utfordringene som selskapet har vært oppe i – det har vært kostnadsutviklingen og konsulentbruk, som har vært tatt opp på flere generalforsamlinger. Det er også møte mellom statsråd og styreleder en til to ganger i året, og det er møte mellom administrasjonen i departementet og administrasjonen i Norsk Tipping to til tre ganger årlig.

Når det er administrasjonsmøter, er det vesentlig regelverksspørsmål som har vært drøftet, men også styrings-spørsmål har vært tatt opp der. Beslutninger fra departementet om styringsspørsmål eller regelverksspørsmål skal fastsettes skriftlig, og det har vi nå rutiner på. Det skal ikke skje muntlig i møter. Alle beslutninger i generalforsamlingen skal nedfelles i protokoll.

Marit Nybakk (A): Det er fristende å spørre også nåværende statsråd om hvordan en slik utvikling, som det som skjedde i Norsk Tipping, kunne skje – et selskap der administrerende direktør, som en slags konge på haugen med litt stormannsgalskap, i økende grad blandet privat økonomi med selskapets økonomi. Kan statsråden si noe om hvordan slikt kan skje, og om man kan garantere at det ikke vil skje i framtiden med denne typen selskaper?

Statsråd Anniken Huitfeldt: Ja, dersom vi hadde hatt på plass noen av de rutinene vi nå har innført, bl.a. at styreleder skal attestere administrerende direk-

tørs reiseregning, kunne vi tidligere hatt bedre kontroll.

Jeg mener imidlertid at vi har fått stadig økende kontroll med denne virksomheten, men man kan aldri verne seg helt mot personer som unndrar å oppgi forhold til skattemyndighetene. Det er klart at med bedre rutiner kunne vi ha unngått noe av dette. Men jeg synes det er for tidlig å felle noen endelig dom på bakgrunn av hva som nå er tema i denne faktagjennomgangen. Jeg mener at gartner-saken er uttrykk for en ukultur, men det er for tidlig å felle noen dom over det andre som nå gjennomgås av selskapet. Imidlertid mener jeg det ikke er noen generell karakteristikk av det som har foregått i Norsk Tipping. At det er en ukultur eller en generell ukultur i selskapet, mener jeg er galt. Men, som tidligere statsråd Trond Giske sa, var han svært opptatt av at dette er et selskap som genererer store overskudd, og at da må man i eierskapsdialogen ha et ekstra fokus på kostnadsutvikling. Det har vi, men jeg tror vi må være ekstra nøye med kostnadsutvikling i et selskap hvor overskuddene er såpass store.

Marit Nybakk (A): Hvis tiden tillater det: Riksrevisjonen gjør en kjempejobb når det gjelder forvaltningsrevisjon. Jeg har lyst til å spørre statsråden litt om den daglige bedriftsrevisjonen, for, som vi har understreket, er Norsk Tipping et særlovsselskap, ikke en del av forvaltningen og ikke en del av statsregnskapet og er krevende med store ut- og innbetalinger. Er det slik at man burde ha en bedriftsrevisjon som kunne følge styret i det daglige? Jeg snakker ikke om forvaltningsrevisjonen til Riksrevisjonen.

Statsråd Anniken Huitfeldt: Ja, jeg forstår spørsmålet, men jeg vil først legge til at forvaltningsrevisjonen fra Riksrevisjonens side har vært meget nyttig i det pågående arbeidet – nyttig for utarbeidelsen av nye retningslinjer fra departementets side.

Når det gjelder selskapsrevisjonen, er det spørsmål vi eventuelt kan drøfte når vi legger fram en sak for Stortinget om disse forholdene. Når det gjelder andre selskap under Kulturdepartementet, er det andre som har regnskapsrevisjonen av disse. Det som er fordelene med det, er at man ofte kan bytte revisor, slik at man får sett på regnskapet med nye øyne. Men til nå har det vært fattet vedtak i Stortinget om at Riksrevisjonen både skal ha virksomhetsrevisjon og regnskapsrevisjon.

Møtelederen: Da er tiden godt og vel ute, og det er Fremskrittspartiets tur til å stille spørsmål. Jeg gir ordet til Ulf Erik Knudsen. Knudsen, vær så god. Du har 5 minutter til disposisjon.

Ulf Erik Knudsen (FrP): Takk, leder. Av innledningen forsto jeg statsråden dit hen at hun hadde gått i gang med en gjennomgang av departementets eierstyring, og det er bra. Jeg går ut fra at det er grunner bl.a. i rapporten som tilsier det. Så langt som statsråden ser det pr. i dag, mener hun at det er ting ved rapporten som tyder på at det har vært for tette bånd mellom enkelte av de ansatte i departementet og ledelsen i Norsk Tipping?

Statsråd Anniken Huitfeldt: Nei, jeg har ingen grunn til å tro at dette har vært en årsak til at dette har skjedd, men jeg ser behovet for økt skriftlighet og at man må få en formalisering av saksgangen. Men det vil alltid være uformell kontakt også. I spørsmålet om eierskapsstyring skal dette skriftliggjøres, og dette har vært viktig i oppfølgingen.

Ulf Erik Knudsen (FrP): Så statsråden mener altså at på det nåværende tidspunkt er det ikke grunn til å mene at noen av de ansatte i departementet ikke har gjort jobben sin?

Statsråd Anniken Huitfeldt: Nei, det har jeg ingen grunn til å tro.

Ulf Erik Knudsen (FrP): Et annet spørsmål: I forbindelse med høringen med de to styrelederne nå i sted fremkom det at man i Norsk Tipping fortsatt har iverksatt granskinger. Hvorvidt det var i entall eller i flertall, er jeg litt usikker på, men det var i hvert fall en granskning på gang. Mitt spørsmål til statsråden er todelt: Er hun a) kjent med den granskning som pågår, eventuelt hva som er temaet i den, og har hun b) på noen måte initiert denne granskningen?

Statsråd Anniken Huitfeldt: Da jeg fikk overlevert denne rapporten fra Riksrevisjonen i desember 2009, sendte vi den videre til styret for uttalelse. Styret har svart at de ønsker en ekstern faktagjennomgang av de forhold som er påpekt i denne rapporten, og det er ikke naturlig for meg å felle noen endelig dom over det som er påpekt i rapporten, før konklusjonene i denne faktagjennomgangen er fullført.

Ulf Erik Knudsen (FrP): Jeg tolker det dit hen at det er styret som da har satt i gang dette, og at statsråden ikke vil kommentere den før den er ferdig, er i og for seg greit, synes jeg. Jeg har ingen flere spørsmål.

Møtelederen: Takk for det.

Da er det Høyres tur. Per-Kristian Foss har inntil 5 minutter, vær så god.

Per-Kristian Foss (H): Jeg skjønner godt at statsråden ikke vil felle noen dom over en rapport hun ikke kjenner innholdet av, men vil statsråden utelukke at politianmeldelse kan være en oppfølging dersom rapporten avdekker grunnlag for det?

Statsråd Anniken Huitfeldt: Det er jo åpenbart at dersom en faktagjennomgang avdekker forhold som er i strid med loven, skal det politianmeldes.

Per-Kristian Foss (H): Takk.

Jeg går til et nytt område, bare så det er tydelig.

St.meld. nr. 13 for 2006–2007 forutsetter også en annen ting i tillegg til alt det prisverdige, synes jeg, arbeid som statsråden har referert til at departementet nå gjør i forhold

til Norsk Tipping, nemlig en jevnlig evaluering av styret – altså av styrets medlemmer og styrets arbeid. Jeg har alltid vært litt nysgjerrig på hvordan departementet egentlig gjør dette løpende? Er det en synsing fra departementets ansattes side foran hver generalforsamling, eller er det noen systematikk i det? Og bruker man ekstern ekspertise også til dette? Det kan jo av og til være litt vanskelig å evaluere folk man selv har valgt ut. Som kjent ble styreleder Thue sittende i mange år – var det 11 år? Og jeg lurer på hva slags evaluering som var løpende der, men det skal jeg ikke spørre statsråden om. Jeg skal spørre statsråden om hva hun gjør nå for å evaluere styret.

Statsråd Anniken Huitfeldt: Vi har utarbeidet nye retningslinjer for styrevalg, men det er jo ikke slik at styret velges på generalforsamlingen i morgen. Det kan eventuelt kanskje gjøres sånn på et senere tidspunkt, eller kanskje være tema for den gjennomgangen som jeg skal ha av dette. Men i forkant av at man utnevner et nytt styre, er det en gjennomgang av styrets arbeid. Det har så langt ikke vært innhentet ekstern vurdering av dette, men det er eventuelt noe vi kan diskutere på et senere tidspunkt. Men som tidligere kultur- og kirkeminister Trond Giske opplyste, hadde han en evaluering av styrets arbeid i samarbeid med dem i departementet som har jobbet tett på selskapet.

Per-Kristian Foss (H): Det bringer meg til mitt siste spørsmål. Du sa tidligere, statsråd, at det nå er nye folk i Norsk Tipping å forholde seg til, i hvert fall nytt styre og ny administrerende direktør. Er det også nye folk i departementet som håndterer kontakten med Norsk Tipping nå, i forhold til hva det var i perioden fra 2005 og fremover?

Statsråd Anniken Huitfeldt: Det er mange av de samme menneskene som håndterer styringen av Norsk Tipping i dag som det var tidligere. Imidlertid har ansvaret for eierstyring blitt flyttet fra en avdeling til en annen avdeling. Det er flyttet til den avdelingen som har ansvaret for media og film, og denne avdelingen har stor kompetanse på eierstyring, bl.a. av NRK.

Per-Kristian Foss (H): Bare en liten oppklaring; det er sikkert jeg som ikke skjønner det helt: Det er altså mange av de samme folkene, men i en ny avdeling. Har de flyttet på seg, eller?

Statsråd Anniken Huitfeldt: Ja.

Per-Kristian Foss (H): Ok. Men er nå avdelingsmessig lagt under den samme avdeling som styrer med NRK?

Statsråd Anniken Huitfeldt: Ja.

Per-Kristian Foss (H): Takk.

Møtelederen: Da er siste parti ut Kristelig Folkeparti. Hans Olav Syversen har 5 minutter til disposisjon, vær så god.

Hans Olav Syversen (KrF): Jeg vil gripe fatt i noe statsråden svarte i forbindelse med et spørsmål om hva som er mest egnet som løpende revisor for Norsk Tipping, at dette var noe man kunne komme tilbake til når vi legger fram sak om dette. Forstår jeg det dit hen at det i nær fremtid legges fram for Stortinget en fullstendig sak for Norsk Tippings rammeverk?

Statsråd Anniken Huitfeldt: Jeg vil vurdere i hvilken form jeg vil informere Stortinget om den saken, men vi foretar nå en intern gjennomgang av vår eierstyring. I tillegg er det denne faktagjennomgangen som jeg redegjorde for tidligere, som foretas på oppdrag av styret i Norsk Tipping. I hvilken form jeg kommer tilbake til Stortinget, vil jeg komme tilbake til, men det kan være nødvendig å diskutere visse prinsipielle sider ved vår eierstyring av Norsk Tipping med Stortinget.

Hans Olav Syversen (KrF): Kan jeg da bare spørre om når man fra departementets side regner med å ha gjort seg opp en mening om de forholdene som statsråden nå refererte til?

Statsråd Anniken Huitfeldt: Nå avventer jeg denne faktagjennomgangen, og den vil danne rammene for videre oppfølging av denne saken. Jeg vet ikke hva som blir resultatet av denne faktagjennomgangen, så det vil være vanskelig for meg å svare konkret på det spørsmålet nå.

Hans Olav Syversen (KrF): Snakker vi om i år eller neste år?

Statsråd Anniken Huitfeldt: Jeg vil bare gjenta det jeg sa tidligere, at jeg må avvente den faktagjennomgangen som nå foretas på vegne av styret i selskapet.

Hans Olav Syversen (KrF): Statsråden var inne på dette med sponning, og var ganske klar på at det å bestemme hva som skal sponses, og hva man skal bruke penger på for kanskje å generere inntekter deretter, ligger til selskapet. Jeg har da lyst til å høre hvordan statsråden finner den kritikken Riksrevisjonen har på dette punkt, hvor de vel bruker de mest krasse utsagnene i rapporten. De skriver at det er «meget uheldig» at departementet ikke har lagt føringer for sponsorvirksomhetens omfang. Er dette en kritikk hun delvis – hva skal vi si – er uenig i?

Statsråd Anniken Huitfeldt: Det er ikke slik at staten i eierstyring i forhold til andre selskaper fastsetter et konkret beløp på hvor stor sponsorvirksomheten til f.eks. Statoil skal være. Men vi har innskjerpet at dette skal foregå på forretningsmessige vilkår, at det skal styrebehandles, og at det skal være transparent åpenhet omkring det. Det har vært viktig for meg.

Jeg vil også understreke at jeg mener at det vil være prinsipielt uheldig dersom jeg skulle gå inn og fastsette et bestemt beløp som det skal drives sponsorvirksomhet innenfor. Det mener jeg er et ansvar som styret har, og som ikke jeg bør ha.

Hans Olav Syversen (KrF): Det tror jeg at jeg for så vidt er enig med statsråden i. Men det jeg er litt ute etter, er hvordan departementet nå forholder seg til kritikken fra revisjonen på dette punkt. Hvordan mener man at man eventuelt skal imøtekomme den kritikken? Er det ved å sikre seg at dette gjøres på forretningsmessig og transparent basis? Er det det man har endret posisjon på, eller er det noe annet man eventuelt endrer posisjon på i departementet som følge av kritikken, eller – og det kan jo meget vel være en grunn for det – avviser man at dette er noe man vil gå inn på?

Statsråd Anniken Huitfeldt: Som jeg sa tidligere, ønsker jeg ikke – hvis noen mener at det er riktig – å fastsette et bestemt beløp fra departementets side. Men det er jo tema i styringsdialogen mellom departementet og Norsk Tipping hvorvidt dette skjer på forretningsmessige vilkår, og vil være et av de spørsmålene jeg vil ta opp på generalforsamlingen i Norsk Tipping i morgen.

Hans Olav Syversen (KrF): Da har ikke jeg noen flere spørsmål.

Møtelederen: Da er det satt opp 5 minutter til oppklarende spørsmål fra komiteen. Foreløpig er jeg eneste inntegnede.

Departementet utsettes for ganske kraftig kritikk fra Riksrevisjonen på flere områder. Det er brukt uttrykk som: burde fulgt opp bedre, «uheldig at Kultur- og kirkedepartementet ikke ser det som hensiktsmessig», «svært uheldig at departementet ikke ser problematikken rundt styreleders rollehåndtering». I hvilken grad har departementet tatt selvkritikk etter Riksrevisjonens ganske krasse kritikk av departementets oppfølging av disse spørsmålene?

Statsråd Anniken Huitfeldt: Jeg mener at tidligere statsråd og også statsråden før der igjen, Valgerd Svarstad Haugland, har foretatt viktige grep for å profesjonalisere eierstyringen. Men som tidligere statsråd sa tidligere i møtet i dag, at hadde han visst det han nå vet, ville han ha spurt f.eks. om hvordan det gikk med gartnerutgifter til administrerende direktør. Det var imidlertid umulig for ham å ha den type kunnskap på det daværende tidspunkt. Men sett i ettertid skulle man jo ønske, når den type saker avsløres, at man hadde stilt de konkrete spørsmålene på et tidligere tidspunkt.

Jeg mener imidlertid at vi skal ta lærdom av en del av

det Riksrevisjonen nå påpeker, og det danner viktig grunnlag for vår interne gjennomgang av eierstyringen av Norsk Tipping.

Møtelederen: Flere har ikke tegnet seg til oppfølgings-spørsmål.

Vi har da kommet dit hen at statsråden har 5 minutter til oppsummering, dersom statsråden ønsker det. – Vær så god, Anniken Huitfeldt.

Statsråd Anniken Huitfeldt: Jeg takker for denne anledning og takker også for gode spørsmål, som er relevante å ta opp i den videre interne gjennomgangen som vi vil foreta i forhold til selskapet.

Jeg vil imidlertid legge til at kritikken mot Norsk Tipping ikke er et bevis på at denne monopolbedriften ivaretar sitt samfunnsoppdrag på en dårlig måte. Vi lever i et land hvor folk har mindre spillavhengighet enn i mange andre land. Gjennom Norsk Tipping bidrar vi til å ha klare rammer for spillpolitikken. Vi har et godt regelverk i Norge. Lotteritilsynet fører tilsyn med selskapets markedsføringsstrategi. Norsk Tipping skal selvsagt drive merkevarebygging, men man skal ikke utvikle for aggressive spill. Hensikten med Norsk Tipping er at de som ønsker å spille, skal bruke pengene sine innenfor Norsk Tipping, som skal drive en ansvarlig spillpolitikk. Så det er det sosiale aspektet som er hovedårsaken til at vi har Norsk Tipping slik vi har det i dag.

Imidlertid er det også slik at overskuddet fra Norsk Tipping går til veldig mange viktige formål: til frivilligheten, til idretten, til kulturen. Men nettopp fordi selskapet har så ideelle formål, skal vi også være ekstra årvåke i framtiden når det gjelder vår eierstyring av Norsk Tipping. Et selskap med så mange viktige formål og sosial spillpolitikk, hvor overskuddet genereres til viktige formål, må ha ekstra fokus på sine etiske retningslinjer for å ha tillit i befolkningen.

Møtelederen: Takk for det. Da vil jeg takke for ditt bidrag og dine svar på spørsmålene fra komiteen.

Høringen er over. Jeg har lyst til å takke alle som har deltatt. Komiteen vil fortsette sitt arbeid med saken og vil bl.a. bruke opplysningene og synspunktene som har kommet frem under dagens høring, i sitt arbeid med innstillingen til Stortinget.

Så synes jeg også det er på sin plass å ønske statsråden lykke til i det videre arbeidet for et selskap som er viktig for oss alle.